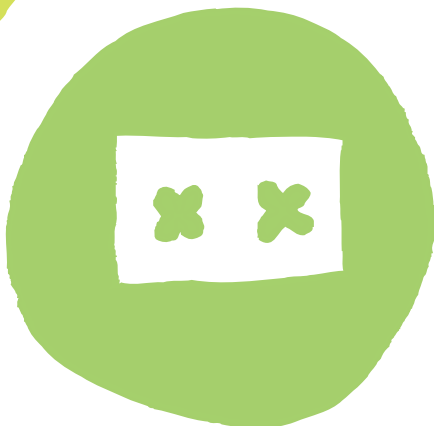

Revidert utgave 2001

Sex Samliv SOS

Katalog for undervisningsmaterieell til barn og unge

Samliv, seksualitet og seksuelt overførbare sykdommer

Revidert utgave 2001

Denne katalogen presenterer et utvalg av undervisningsopplegg og informasjonsmateriell til bruk i undervisning av barn og ungdom om samliv, seksualitet, prevensjon og seksuelt overførbare sykdommer (SOS). Den omfatter alt fra småbrosjyrer til større undervisningspakker, CD-rom og nettstedsteder.

Katalogen er utgitt i regi av *Handlingsplan for forebygging av uønskede svangerskap og abort*.

Mesteparten av informasjonsmaterialet er enten anbefalt, eller har fått positiv evaluering av ungdom og fagmiljøer som har erfaring med undervisning av barn og unge om samliv og seksualitet.

Katalogen inneholder også forslag til bakgrunslitteratur, tips til undervisere, adresser og informasjon om aktuelle fagmiljøer og oversikt over opplysningstelefoner hvor barn og ungdom kan få informasjon om samliv, seksualitet og SOS.

Sex Samliv SOS

Katalog for undervisningsmaterieil for barn og unge

Utgitt av Statens helsetilsyn, 1998, revidert utgave 1999 og 2001.

Ombrekking og layout: En Annen Historie AS

Illustrasjoner: Anna Fiske

Redaksjon og tekst: Ulla Ollendorff og Arild Johan Myrberg

Trykk: DMT, opplag: 4000 eks.

IK-nummer 2671

INNHOOLD

	Tips til undervisere	5
	Undervisningsopplegg	9
	Bøker og hefter til selvstudium og bruk i undervisning	23
	Småhefter og brosjyrer	35
	Film, video og CD	47
	Spill og interaktive undervisningsprogrammer	59
	Demonstrasjonsmodeller og prevensjon	67
	Noen sentrale nettsteder	71
	Bakgrunslitteratur, fag- og metodebøker	81
	Informasjonstelefoner	95
	Adresser og informasjon – fagmiljøer og organisasjoner	99

TIPS TIL UNDERVISERE

Greit å vite om ungdom og seksualitet

- Ungdom legger hovedvekt på følelser og mindre på sex. Kyss og kos er viktigere enn samleie. Kjærlighet og hvordan man skal få et godt forhold til den man er forelsket i, er noe av det ungdom er aller mest opptatt av.
- Ungdoms behov for kunnskap er relatert til deres kjønn og alder. Dette er det viktig å ta hensyn til når du underviser i samliv og seksualitet. 13-åringer er opptatt av helt andre spørsmål enn 17-åringer. Gutter har et annet behov for kunnskap og snakker om seksualitet på andre måter enn jenter.
- Gjennomsnittlig seksuell debutalder er ca. 17 år for jenter og ca. 18 år for gutter, dvs. at mange av dem du underviser fortsatt bare er opptatt av forelskelse og seksuell lek. Noen kan ha debutert seksuelt. Mange kommer ikke til å ha sex på flere år fremover.
- Både gutter og jenter trenger trening i konkrete handlingsstrategier i seksuelle situasjoner. Undersøkelser viser for eksempel at de kan la seg presse, både til sex de i utgangspunktet ikke har lyst til, og sex uten beskyttelse.
- I alle ungdomsgrupper vil det være noen som er homofile, eller er usikre på sin seksuelle identitet. Undervisningen bør være slik at homofile ungdommer opplever at den også er rettet til dem.
- Ungdom har positive holdninger til prevensjon. I utgangspunktet er kondom det foretrukne prevensjonsmiddelet – med overgang til p-piller i langvarige og etablerte forhold. Undersøkelser viser at ungdom ønsker at prevensjon skal være gratis.
- Det er relativt store forskjeller i ungdoms kunnskaper om viktige sider ved samliv og seksualitet.
- De mest betydningsfulle formidlere av informasjon om samliv, seksualitet og prevensjon til ungdom er helsepersonell, eldre kamerater og kjærester.

God undervisning om samliv og seksualitet

- Gis med varme og humor.
- Har en bred og positiv tilnærming til samliv og seksualitet som legger vekt på følelser og relasjoner.
- Formidler konkret kunnskap om kroppsutvikling, seksuell lek, samleie, prevensjonsbruk etc.
- Legger hovedvekt på trening i sosial mestring, dvs. selvtillit og handlingskompetanse i seksuelle situasjoner, spesielt det å gi klare signaler og tolke signaler fra andre i en erotisk situasjon.
- Er skreddersydd til ungdommenes kjønn, alder og kulturelle ståsted – dvs. tar utgangspunkt i deres særegne erfaringsverdener.
- Respekterer ungdoms behov for privatliv og anonymitet. Bør ikke gis av voksne som står ungdommene for nær.
- Støtter opp om ungdoms rett til å sette grenser og utsette seksuell debut til de selv opplever at de er modne for det.
- Skjer i dialog med ungdom – underviser lytter til og diskuterer ungdoms erfaringer, snakker *med* og ikke til dem.
- Respekterer at ungdom er opptatt av etiske dilemmaer og foretar selvstendige valg.
- Tar hensyn til at det kan være ungdom som er i en sårbar livssituasjon. Det kan for eksempel være ungdom som er utrygge på sin seksuelle identitet og legning, har vært utsatt for overgrep, er uønsket gravide eller har foretatt en abort.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG

Veiledningsopplegg - Barns seksualitet

- MÅLGRUPPE:** Barnehager og helsestasjoner, småbarnsforeldre
- BESTILLES:** Pedagogisk Forum, PB 9266
Grønland, 0134 Oslo.
tlf.: 22 19 77 50
faks: 22 19 77 60.
internett: www.pedagogiskforum.no
- UTGIVER:** Helsetilsynet i samarbeid med Pedagogisk Forum.
- PRIS:** Video og temahefte: Barns seksualitet
kr. 550,-

GENERELT:

- Veiledningsopplegget består av et temahefte og en film med tilhørende veiledning og spørsmål til diskusjon. Filmen varer ca 25. minutter og veksler mellom faktaopplysninger og intervjuer med foreldre, barn og fagpersoner. Inneholder også klipp med typiske scenarier, som bl.a. illustrerer dilemmaer vi ofte står opp når vi møter barns seksualitet. Temaheftet inneholder artikler med ulike faglige og praktiske innfallsvinkler til barns seksualitet og seksuelle utvikling. Egner seg til bruk på foreldremøter i barnehagen og møter med småbarnsforeldre på helsestasjonen. Anbefales småbarnsforeldre.

INNHOOLD:

- De viktigste temaene er: Barns seksuallfysiologiske utvikling i sped- og småbarnsalder. Barns forhold til kropp og seksualitet, vennskap og kjærlighet - hva er viktig? Barns seksuelle språk. Hvordan fremme barns seksuelle autonomi og hvordan lære dem å sette egne grenser? Hva synes vi som voksne er problematisk med barns seksualitet og hvordan takler vi slike situasjoner. Veiledningsheftet til videoen gir forslag til diskusjonsopplegg med fagfolk og/eller foreldre. Hovedtemaene følger problemstillingene som tas opp i filmen. Heftet gir også tips om annen aktuell litteratur.

Samliv og seksualitet

MÅLGRUPPE: Ungdom i vgs., 16–19 år

BESTILLES: Bokhandel, NKI forlag

FORFATTER: Marie-Anne Ramuz
Evensen

UTGIVER: NKI forlaget, 1997

SIDER: 195

PRIS: kr. 292,-

BEST. NR: ISBN 82-562-4096-2

GENERELT:

- Undervisningsopplegg for nasjonalt valgfag om samliv og seksualitet. Godkjent etter lærerplanen for valgfag i vgs. Inneholder fagstoff, fakta, teoretiske og etiske perspektiver på samliv og seksualitet, som er relevante i forhold til ungdoms hverdag og virkelighet. Kan brukes til selvstudium og gruppediskusjon.

INNHold:

- Fakta og holdningsdeler: Seksualitetens historie. Kjønn, kultur og seksualitet. Følelser, vennskap, forelskelse og seksualitet. Kroppsbilde. Kommunikasjon, språk og seksualitet. Homofili. Graviditet og abort. Prevensjon. Å leve sammen. Seksualitetens sorger.
- Individuelle oppgaver, gruppe- og klasseoppgaver til hvert temaområde.
- Kildehenvisninger og oversikt over nyttige adresser og telefonnumre.

Ungdom og hiv – det nytter å forebygge

MÅLGRUPPE: 14–19 år, ungdoms- og videregående skole, klubber og institusjoner

BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no

FORFATTER: P. Aggleton et al.

UTGIVER: Oversatt og utgitt av Helsetilsynet, 1997

SIDER: 146

PRIS: kr. 50,-

BEST. NR: ISBN 0-951562-8-8
IK 2664

GENERELT:

- Undervisningsopplegg om hiv og aids. Tar utgangspunkt i ungdoms hverdag, inneholder faktastoff, teoretiske og etiske perspektiver på områder som er viktige i forhold til forebygging av hiv og aids. Tekst- og kunnskapsdelen tar opp medisinske og sosiale aspekter ved hiv-epidemien. Den tar også for seg ulike målgrupper og deres behov. Gir veiledning om gruppearbeid, undervisningstemaer og hjelpemidler i undervisningen. Undervisningsopplegget er utviklet i samarbeid med ungdom. Inneholder praktiske øvelser.

INNHold:

- Fakta og holdningsdeler: Hiv og aids, grunnleggende informasjon. Hiv og aids, sosiale aspekter. Å arbeide med ungdom. Hvordan evaluere hiv- og aids-undervisningen. Holdninger. Sex og sikrere sex. Stoffmisbruk.
- Øvelser: Trening til gruppeledere, tips til gruppearbeid. Øvelsene er supplert med tegneserier og plansjer. Hver øvelse er merket med hvilke hjelpemidler man trenger, målgruppe og hva som kreves av målgruppen.
- Oversikter med adresser og telefonnumre til organisasjoner og fagmiljøer med særlig kompetanse i å arbeide med: ungdom, kjønnsroller, sex og seksualitet, seksuelt misbruk og voldtekt, rasisme, funksjonshemmede, hiv og aids, unge stoffmisbrukere.
- Tegneserier og plansjer som kan kopieres.
- Tillegg: Forslag til videre arbeid. Gradering av risikosex. Hiv og juss. Informasjon til foreldre og foresatte.

Sett dine egne grenser

NYTT I
KATALOGEN

MÅLGRUPPE: 15–18 år, ungdoms- og videregående skole, klubber og institusjoner.

12–15 år, eget undervisningsopplegg til grunnskolen.

BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post:
trykksak@helsetilsynet.dep.no

UTGIVER: Statens helsetilsyn

PRIS:	Metodebok:	IK 2669:	kr. 50,-
	Hefte:	IK 2667:	15 – 29 stk.: 50,- 30 stk.: 100,- 50 stk.: 150,- 100 stk.: 250,- 200 stk.: 400,-
	Plakat:	IK 2668:	Gratis

GENERELT:

- Undervisningsopplegg om seksualitet, kropp og trening i å sette egne grenser. Moduler for ulike aldersgrupper: en triggervideo og to hefter. Utviklet i samarbeid med ungdom og pedagoger. Inneholder praktiske øvelser. Deler av opplegget inngår i *Ressursperm for helse- og sosialfag*. Positiv evaluering av målgruppene og undervisere. Opplegget til aldersgruppen 15–18 år er mye brukt i jentegrupper, på skoler, klubber og ungdomsinstitusjoner. Klassesett med hefter til ulike aldersgrupper. Veiledningshefte om gruppearbeid, undervisningstema og hjelpemidler i undervisningen.

INNHOOLD:

- Studiehefter til ulike aldersgrupper: Grensesetting, mobbing, kjærlighet og forelskelse etc.
- Veiledningshefter med praktiske undervisningsopplegg til ulike aldersgrupper. Forslag til praktiske øvelser. Tips til gruppearbeid og hjelpemidler til bruk i undervisningen.
- Oversikter over nyttige adresser og telefonnumre.

Boka om helse og samliv

MÅLGRUPPE: 10–12 år, 5–7 klasse
BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no
FORFATTER: Niels Songe-Møller
UTGIVER: Kilden Forlag 1996, med støtte fra Statens helsetilsyn
SIDER: 71
PRIS: kr. 50,-
KLASSESETT: kr. 150,-
BEST. NR.: ISBN 82-7627-010-7
IK 2663

GENERELT:

- Undervisningsopplegg hvor også foreldrene kan involveres. Fagstoffet er bakt inn i teksten som hovedsakelig er fortellende. Man følger to ungdommers opplevelser. Illustrert i sort/hvitt. Bok som egner seg for selvstudium og i klasseundervisning for aldersgruppen 10–12 år. Opplegget er utviklet spesielt for Aust-Agder. Passer i regioner av landet hvor det kan være vanskelig å slippe til med mer eksplisitt stoff.

INNHold:

- Tar for seg kroppen: funksjoner og behov, pubertet, seksualitet, følelser og følelsesmessige behov. Kjærlighet og forelskelse. Om å bestemme over kroppen sin.
- Plansjer over kroppen, kjønnsorganer, lunger, blodsystem, syn, hørsel.
- Invitasjon og opplegg til foreldremøte og foreldreinformasjon.

Innvandrerungdom og seksualitet MSOs undervisningskompendium

MÅLGRUPPE: Helsepersonell og lærere
BESTILLES: MSO-Oslo: www.come.to/mso
 Kan også bestilles i Statens helsetilsyn,
 tlf.: 22 24 88 86
 faks: 22 24 95 90
 e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no
UTGIVER Statens helsetilsyn og Medisinernes seksualopplysning
PRIS: kr. 50,-
BEST.NR.: IK 2752

GENERELT:

- Kompendiet gir grundig innføring i de pedagogiske prinsippene som legges til grunn i undervisningen og praktiske rammer for hvordan den kan gjennomføres. Inneholder konkrete eksempler på tema for undervisning og hvordan disse bør tas opp. Gode tips for hvordan du kan arbeide med egne holdninger og hvilke kunnskaper som er viktig å skaffe når du skal arbeide med ungdom fra andre kulturer. Inneholder forslag til evaluering.

INNHOOLD:

- Kompendiet gir oversikt over: Hvordan legge opp og strukturere undervisningen. Hvordan formidle praktiske kunnskaper - jentekropp og guttekropp, prevensjon og SOS. Hvordan ta opp holdningstema - forelskelse, homoseksualitet, forhold, samleie, kjønnsroller, seksuelle overgrep. Hva trenger du før du starter undervisningen. Eksempler på gruppeundervisning med ulike tema. Forslag til evaluering.
- Videoer og CD med programserie om innvandrerungdom og prevensjon kan med fordel benyttes i undervisningen. Mer informasjon om disse finnes i avsnittet: Film, video og CD, side 56, 57 og 58.

Potente følelser

(Dansk tittel: Kys og Bolle– norsk utgivelse høsten 2001)

Dansk undervisningsopplegg - samliv og seksualitet

NYTT I
KATALOGEN

- MÅLGRUPPE:** Elever og lærere i ungdomsskolen
- BESTILLES:** Norsk filminstitutt,
tlf.: 22 47 45 50,
best.tlf.: 815 00 222,
faks: 800 80 028
- UTGIVER:** Alinea A/S, København 2000.
Norsk utgave ved Norsk
filminstitutt 2001
- VARIGHET:** 4 filmer a 25 minutter
- PRIS:** Kjøp kr. 349,-
leie kr. 60,- + porto
- BEST.NR:** (under utgivelse høsten 2001)

GENERELT:

- Dansk undervisningsopplegg til bruk i ungdomsskolen. Består av elevhefte, lærerveiledningshefte og en video med fire filmer om temaer knyttet til forelskelse og seksualitet. Undervisningsopplegget bygger på solid kjennskap til unges livssituasjon, følelser og kunnskapsbehov. Fengende laget - både for ungdom og undervisere. Mangler imidlertid grundige perspektiver på homofili. Filmen finnes med norske undertekster. Elevheftet er omarbeidet til norsk og tar opp tema som er aktuelle for lesbisk og homofil ungdom. Kan bestilles som pakkeløsning sammen med filmen og undervisningsopplegget "Jeg elsker hvem jeg vil". Se side 51.

INNHold:

- Temaene som tas opp er svært aktuelle for unge - forelskelse, mange sider ved den gryende seksualiteten, sjalusi og hvordan man gjør et forhold slutt. Lærerveiledningen inneholder gode tips til rollespill - forumteater og samtaleopplegg. Elevheftet tar opp typiske situasjoner gutter og jenter i tenårene kommer opp i og reiser spørsmål som er aktuelle for dem.

Er det sånn man får barn?

MÅLGRUPPE: 5–11 år

BESTILLES: Bok: bokhandel eller forlag. Finnes også på de fleste skolebiblioteker.
Film: Norsk filminstitutt, tlf.: 22 47 45 50,
best. tlf.: 815 00 222, faks: 800 80 028
e-post: kunder@nfi.no

FORFATTER: Liller Møller.

UTGIVER: Grøndahl og Dreyers forlag

SIDER: 46

PRIS: Bok: kr. 98,-. Film: leie: kr. 60,- + porto og returporto/kjøp: kr. 290,-

BEST. NR: Bok: ISBN 82-504-1873-5. Film: 30704

GENERELT:

- Munter og saklig bok og film i enkel, fargerik tegneseriestil. Egner seg for mindre barn. Kan brukes hjemme, i barnehager og i undervisning i småskolen. Har fått god respons blant foreldre, pedagoger og ikke minst blant barn. Tar utgangspunkt i barns opplevelser og følelser. Boken og filmen kan brukes sammen eller hver for seg.

INNHOOLD:

- Billedbok med enkle og farverige tegninger. Temaene som belyses er guttekropp og jentekropp, hvordan barn blir til, voksnes glede over sitt seksualliv og hva barn kan gjøre dersom de blir utsatt for overgrep. Graviditet og fødsel. Faktainformasjonen er humoristisk fremstilt.
- Video: Tegnefilm om sex og svangerskap med de samme temaer som boken. Dansk med norsk tale.

Elske deg, elske med deg ...

NYTT I
KATALOGEN

MÅLGRUPPE: Ungdom i skolen og lærere
BESTILLES: Bokhandel
FORFATTERE: Dagfinn Sørensen og Bente Træen
UTGIVER: Gyldendal Undervisning 1999
PRIS: 320,-
BEST.NR.: ISBN 82-05-26026-5

GENERELT:

- Dekker lærerplanen for det nasjonale valgfaget Samliv og seksualitet i den videregående skolen. Forfatterene har mange års erfaring fra klinisk sexologi og forskning om ungdom og seksualitet. Boka er skrevet med utgangspunkt i dette. Egner seg også godt til selvstudium og som ressursbok for undervisere i samliv og seksualitet.

INNHOOLD:

- Boka tar opp temaer som: Hvordan forandringer i kropp og sinn oppleves, hvordan man går frem for å skaffe seg en kjæreste, hvordan man skal snakke med partneren om prevensjon og mange andre temaer. Ungdom forteller også om sine egne erfaringer. Elevoppgaver og diskusjonstemaer og stikkordregister.

Kropp, kjønn og kjærlighet

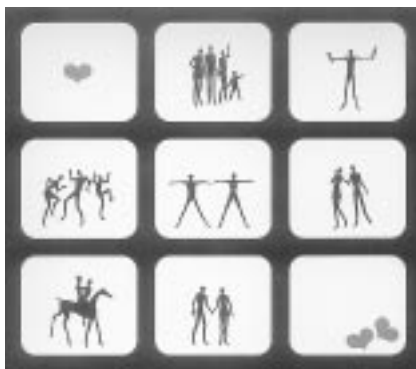
MÅLGRUPPE: Psykisk utviklingshemmet ungdom og unge voksne

BESTILLES: SUSS
tlf.: 22 04 62 00
faks: 22 04 62 04
e-post: suss@suss.no

UTGIVERE: SUSS og Helsetilsynet, 1997

PRIS: Video: kr. 160,-
Hefte og veileder kr. 120,-.

BEST. NR: Hefte: IK 2638
Video: IK 2640
Veileder: IK 2639

GENERELT:

- Undervisningsopplegg til psykisk utviklingshemmede om samliv, kropp og seksualitet. Utviklet i samarbeid med fagmiljøer med kompetanse i slik undervisning. Inneholder tegneseriehefte og video. Pedagogisk veileder. Har fått positiv evaluering av undervisere og omsorgspersoner for psykisk utviklingshemmet ungdom. For undervisere kan opplegget med fordel suppleres med videoen *Lengsel mot kjærlighet* – se film og video (s. 54).

INNHOOLD:

- Informasjonshefte med tydelige tegninger i svart/hvitt. Enkle situasjonsbeskrivelser med korte tekster til hvert bilde. Kjærlighet og forelskelse, sjekking, guttekropp og jentekropp, kyss og kos, samleie og prevensjon.
- Video *Kropp, kjønn og kjærlighet*. Stillbilder basert på samme tema og opplegg som tegneserieheftet. Korte kommentarer.
- Veileder med tips til undervisningen.

TIPS:

- RFSU i Stockholm har en egen avdeling for utleie og salg av undervisningsmateriell og hjelpemidler for ulike typer funksjonshemninger. Kontakt RFSU, Drottningholmavn. 37, S-112 24 Stockholm, tlf.: 0046 86 92 07 00.
- Habiliteringsteamet for voksne i Nordland har laget en katalog over undervisnings- og informasjonsmateriell og hjelpemidler til folk med ulike typer funksjonshemninger. Kontakt Habiliteringsteamet, tlf.: 75 53 47 30.

Spenning i lufta

MÅLGRUPPE: Ungdom 13–18 år, ungdomsskoler og vgs, klubber og institusjoner

BESTILLES: Musikkspill-lopper, postboks 197, 3061 Svelvik
tlf.: 33 77 59 65
e-post: heksagon@enitel.no
internett: www.musikkspill-lopper.no

FORFATTERE: Kjersti Engløk, Hilde Midtstue og Christin Grilstad Prøis

UTGIVER: Musikkspill-lopper

PRIS: kr. 349,-

GENERELT:

- Undervisningsopplegg basert på drama og syngespill:
I en moderne eventyrform følger vi Per og Pål som ikke er heldige med prinsessen. Hun har ikke noe til overs for ensporede gutter og er lei av sin passive rolle. Selv går hun ut i verden for å lete, og først etter flere prøvelser finner hun og Espen hverandre.

INNHOOLD:

- Opplegget inneholder spørsmål til diskusjon og ulike elevoppgaver om ungdom, samliv og seksualitet.
- Manus til syngespillet *Spenning i lufta*, noter med besifring til sangene og en CD med musikken fra stykket, inkludert instrumentalversjoner.
- Lærerveiledning.

Veileder til opplæringsprogram ”Utviklingshemmede, samliv og seksualitet”

MÅLGRUPPE: Fag- og omsorgspersoner med ansvar for undervining av mennesker med psykisk utviklingshemming.

BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no

UTGIVER: Habiliteringstjenesten i Hedmark

KONTAKTPERSON: Wenche Fjeld, tlf: 62 57 85 00, e-post: habvohed@online.no

PRIS: kr. 100,-

BEST.NR: IK 2751

NYTT I
KATALOGEN

GENERELT:

- Kortfattet og instruktiv veileder som inneholder pedagogisk plan for opplæringsprogram og illustrert veiledning for kursopplegg. Gir inspirasjon og gode ideer til undervisningsmaterieell du kan lage selv, samt omtale av ferdig matriell og hvor du kan få tak i det. Veilederen inneholder også et kartleggingsmaterieell som viser hva nærpersioner mener at klientene kan om samliv og seksualitet. Materieellet følger temaene for opplæringsprogrammet og skal bidra til å bevisstgjøre nærpersioner på egne holdninger til temaet. Oversikt over aktuell litteratur.

INNHOOLD:

- Temaer i opplæringsprogrammet er blant annet å unngå seksuelle overgrep og hvordan veilede utviklingshemmede til ikke å bli gravide. Inneholder også forslag til saksgang ved mistanke om seksuelle overgrep og veiledning i steriliseringssaker. De siste to bidragene er utarbeidet av vernepleier Hilde Lunde og overlege/psykiater Gudmund Skeie. Habiliteringstjenesten i Hedmark vil foreta årlig revidering av veilederen.

BØKER OG HEFTER
TIL SELVSTUDIUM OG BRUK
I UNDERVISNING

Forelskelse, sex og kjærlighet

MÅLGRUPPE: 13–17 år
BESTILLES: Bokhandel, Gyldendal forlag
FORFATTERE: Dagfinn Sørensen og
Bente Træen
UTGIVER: Gyldendal fakta, 1997
SIDER: 150
PRIS: kr. 198,-
BEST. NR.: ISBN 82-05-24552-5

GENERELT:

- Egner seg godt for selvstudium. Kan brukes som basis i undervisningen om samliv og seksualitet i ungdomsskolen, klubber etc. Har fått svært positiv evaluering av målgruppen. Tar utgangspunkt i ungdoms liv og temaer ungdom ønsker kunnskap om.

INNHOOLD:

- Temaer som belyses i boka er: Ungdom, seksualitet og seksuell utvikling. Følelser og forhold. Forelskelse og kåthet. Onani. Å kose og bli kost med. Prevensjon og kjønns sykdommer. Inneholder fagstoff, fakta, teoretiske og etiske perspektiver på samliv og seksualitet som er relevante i forhold til ungdoms hverdag og virkelighet. Hvert tema innledes med en aktuell minihistorie.
- Ordliste og ordforklaringer (sexspråk og latin).
- Oversikt over adresser og telefonnumre som er nyttige for ungdom.

Kjærlighetsboka

MÅLGRUPPE: Ungdom 13–17 år
BESTILLES: Bokhandel, Pax forlag
FORFATTER: Hanne Grasmo
UTGIVER: Pax forlag
SIDER: 128
PRIS: kr. 98,-
BEST. NR: ISBN 82-53-0169-13

GENERELT:

- Egner seg godt for selvstudium. Svært direkte både i språklig fremstilling og illustrasjoner. Benytter seg av ungdoms eget erotiske språk. Oppfordrer til å utsette samleiedebut og heller bli kjent med sin egen kropp og seksualitet. Er benyttet i undervisningen om samliv og seksualitet i ungdomsskoler og klubber i de nordligste fylkene. Positiv respons både fra ungdom og undervisere.

INNHOLD:

- Temaer: Ungdom, seksualitet og seksuell utvikling. Følelser og forhold. Forelskelse og kåthet. Kjærlighet og kjærlighetssorg. Onani. Å kose og bli kost med. Prevensjon. SOS og sikrere sex. Inneholder fakta, kulturelle og etiske perspektiver på samliv og seksualitet, som er relevante i forhold til ungdoms hverdag og virkelighet.
- Tips og tommelfingerregler: kondomskole, sikrere sex, onani, klining og kos.
- Tillegg med oversikt over prevensjonsmidler, ordliste og ordforklaringer, adresser og telefonnumre.
- Forslag til individuelle- og gruppeoppgaver.

SUSS boka

Spørsmål og svar fra SUSS-telefonen

MÅLGRUPPE: Ungdom 12–17 år
BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post:
trykksak@helsetilsynet.dep.no
UTGIVERE: SUSS og Statens helsetilsyn, 1995
SIDER: 64
PRIS: Gratis (enkelteksemplarer)
KLASSESETT: kr. 200,-
BEST. NR: IK 2557

GENERELT:

- Spørsmål og svar ved SUSS-telefonen, grønn linje for ungdom om samliv og seksualitet. Inneholder de vanligste spørsmålene om sex og samliv fra ungdom, med svar fra veilederne. Egner seg godt for selvstudium. Er benyttet i undervisningen om samliv og seksualitet i ungdomsskoler og -klubber. Positiv respons fra ungdom og undervisere. Tar opp temaer ungdom ønsker kunnskap om.

INNHOOLD:

- Temaer: Følelser og forhold. Guttekropp og jentekropp. Jente- og gutteseksualitet. Graviditet og abort. Prevensjon. SOS. Overgrep og tabuområder.
- Ordliste (sexspråk og latin). Informasjon om SUSS-telefonen.

Slipp glede og kjærlighet løs

Temnummer av Rebell

MÅLGRUPPE: Elever i videregående skole
BESTILLES: Rød ungdom,
Osterhaugsgaten 27, 0183 Oslo.
Tlf.: 22 98 90 70
e- post: send direkte fra Rød
ungdoms nettsted:
www.sosialisme.no
UTGIVER: Rebell
PRIS: 1 stk. gratis, 20 stk. kr. 100,-

NYTT I KATALOGEN

GENERELT:

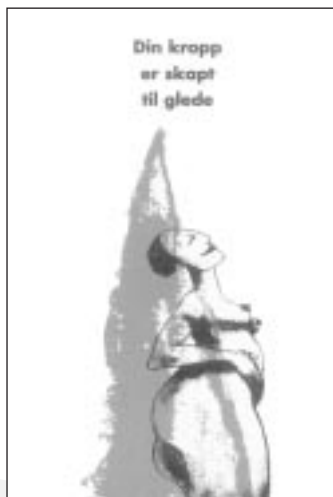
- Temahefte som tar opp mange ulike perspektiver på seksualitetens lyse og mørke sider. Frisk presentasjon av sentrale dilemmaer - ofte satt på spissen. Hensikten er å skape dialog og debatt. Egner seg godt som utgangspunkt for diskusjoner - f.eks i samfunnsfag blant eldre skoleelever.

INNHold:

- Temaer som tas opp er bl.a.: Prevensjon og gratis p-piller. Seksualitet, abort, pornografi. Seksualitetens og abortens historie. Kjønnroller - spesielt kvinnerollens dobbelthet. Å sette egne grenser. Nytelselære. Spiseforstyrrelser og slankehysteri. Inneholder også oversikt over aktuelle nettsteder. Info og bestilling av "Bøllekurs".

Din kropp er skapt til glede

MÅLGRUPPE: Jenter 15–20 år
BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post:
trykksak@helsetilsynet.dep.no
UTGIVER: Statens helsetilsyn, 2001
SIDER: 48
PRIS: Gratis
BEST. NR.: IK 2585
IK 2585 E (engelsk versjon)
IK 2585 Somali (somalisk versjon)
IK 2585 Samisk (samisk versjon)

GENERELT:

- Minihåndbok med «feminine» illustrasjoner. Oppfordrer jenter til å ha glede av sin kropp og seksualitet og til selv å ta kontroll over sin prevensjon. Liten og lett å ha med seg. Egner seg både til selvstudium og undervisning av eldre jenter. Kan brukes av ungdomshelsestasjoner, i skolen og til utdeling på helsestasjoner og hos allmennleger. Testet av ungdomshelsestasjonene med svært positivt resultat.

INNHOOLD:

- Dine seksuelle rettigheter. Om kropp og trening i hvordan du kan bli stolt av kroppen din. Tips til trening i hvordan du kan få glede av din seksualitet. Tips om onani og samleie.
- Selvbestemt prevensjon. Oversikt over prevensjonsmetoder, bruksmåte, sikkerhet, fordeler og ulemper, pris og hvordan man får tak i prevensjon.
- Informasjon om abort og underlivsundersøkelse. Hva skjer hos legen.
- Informasjon om SUSS-telefonen og Telefon for seksuell helse.

Livet kan bare forstås baklengs – men det må leves forlengs

MÅLGRUPPE: Jenter 13–16 år
BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no
UTGIVER: Statens helsetilsyn, 1996
SIDER: 20
PRIS: Gratis (enkelteksemplarer)
KLASSESETT: kr. 100,-
BEST. NR: Hefte: IK 2545
Veileder: IK 2570

GENERELT:

- Fargerikt hefte med utradisjonell grafisk design. Korte trigger noveller i en åpen form om kropp, seksualitet, kjærlighet, følelser og rolleforbilder. Egner seg til undervisning og gruppediskusjoner i jentegrupper. Kan brukes av ungdomshelsestasjoner, klubbledere og i skolen. Testet av jenter i aldersgruppen 14–18 år og undervisere som ga heftet positiv respons. Klasesett med veileder.

INNHold:

- Kropp og idealer. Jenters selvopplevelse. Følelser og forhold til venner og kjæreste. Forelskelse og kjærlighetssorg. De første seksuelle erfaringer.
- Veileder med tips til diskusjonsopplegg og gruppearbeid. Hvordan jobbe med jenter.

Hva vet du om prevensjon og abort?

MÅLGRUPPE: 14–17 år

BESTILLES: Statens helsetilsyn

tlf.: 22 24 88 86

faks: 22 24 95 90

e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no

UTGIVERE: Klinikk for seksuell opplysning og

Statens helsetilsyn, revidert 2001

SIDER: 36

PRIS: Gratis

BEST. NR: IK 2207

NYTT I
KATALOGEN

GENERELT:

- Hefte med enkle illustrasjoner. Enkelt faktastoff om prevensjon, graviditet og abort. Egner seg både til undervisning og selvstudium. Er mye benyttet i undervisningen om samliv og seksualitet i ungdomsskolen. Fås som klassesett.

INNHold:

- De vanligste prevensjonsmetodene, bruk og hvordan de virker. Spørsmål og svar om graviditet, abort og underlivsundersøkelser.
- Menskalender og oversikt over hvor du kan få hjelp og veiledning.

Hva vet du om seksuelt overførbare sykdommer?

MÅLGRUPPE: 14–17 år

BESTILLES: Statens helsetilsyn

tlf.: 22 24 88 86

faks: 22 24 95 90

e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no

UTGIVERE: Klinikk for seksuell opplysning og

Statens helsetilsyn, revidert 2000

SIDER: 32

PRIS: Gratis

BEST. NR: IK 2452

NYTT I
KATALOGEN

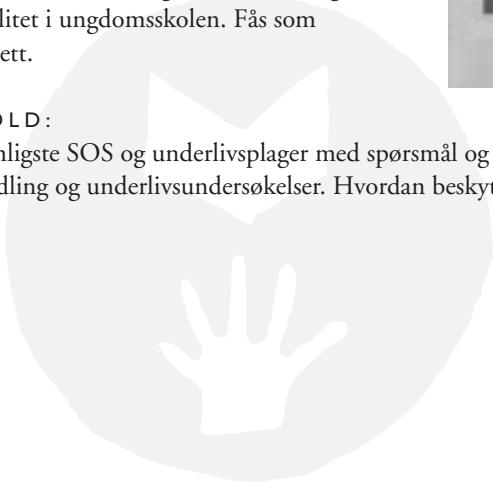
GENERELT:

- Hefte med enkle illustrasjoner. Enkelt faktastoff om de vanligste SOS. Egner seg både til undervisning og selvstudium. Er mye benyttet i undervisningen om samliv og seksualitet i ungdomsskolen. Fås som klassesett.

INNHOOLD:

- De vanligste SOS og underlivsplager med spørsmål og svar om smittemåter, symptomer, behandling og underlivsundersøkelser. Hvordan beskytte seg mot smitte.

Mens og hygiene

MÅLGRUPPE: Psykisk utviklingshemmede
BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no
UTGIVER Rehabiliteringstjenesten for voksne
funksjonshemmede i Hedmark, 1999
SIDER: 20
PRIS: 1 stk. kr. 50,-   10 stk. kr 250,-
BEST.NR.: IK 2748

GENERELT:

- Et hefte om menstruasjon til utviklingshemmede kvinner. Kan både brukes til utdeling direkte til målgruppen og til undervisning. Ofte benyttes heftet sammen med utdeling av ulike typer bind, og konkret trening med å feste bind riktig til truse etc. Lite tekst og store forklarende fargefotografier.

INNHold:

- Kort innføring i kvinners pubertet og menstruasjon. Informasjon om hvor man får tak i bind, ulike bindtyper og bruken av dem m.m.

Kvinner og personlig hygiene

MÅLGRUPPE: Psykisk utviklingshemmede

BESTILLES: Statens helsetilsyn

tlf.: 22 24 88 86

faks: 22 24 95 90

e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no

UTGIVER: Habiliteringstjenesten for voksne funksjonshemmede i Hedmark, 2000

SIDER: 20

PRIS: 1 stk. kr. 50,-   10 stk. kr 250,-

BEST. NR.: IK 2749

NYTT I
KATALOGEN

GENERELT:

- Et hefte om kvinner og personlig hygiene hvor man kan lære om å dusje, stelle håret, stelle hender og føtter, litt om hudpleie, sminke og tannstell. Heftet viser handlingskjedene trinnvis med fargefotografier. Det er forholdsvis lite tekst da fotografiene skal være forklarende. Målgruppen kan gjerne være svaktfungerende uten leseferdigheter. Heftet kan benyttes direkte til målgruppen eller til undervisning fra ungdomsskoletrinnet til voksenopplæring.

INNHold:

- Illustrerende fargefotografier og hjelpetekst og tips. F.eks "tips" for å unngå såpe i øynene etc. Bildene skal hjelpe målpersonen med å etablere gode regler i forhold til hygiene.

Menn og personlig hygiene

MÅLGRUPPE: Psykisk utviklingshemmede

BESTILLES: Statens helsetilsyn

tlf.: 22 24 88 86

faks: 22 24 95 90

e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no

UTGIVER: Habiliteringstjenesten for voksne funksjonshemmede i Hedmark. 2001

SIDER: 20

PRIS: 1 stk. kr. 50,- 10 stk. kr 250,-

BEST.NR.: IK 2750

NYTT I
KATALOGEN

GENERELT:

- Et hefte om menn og personlig hygiene hvor man kan lære om å dusje, intimhygiene, stelle håret, barbering, hudpleie, negleklipping og tannstell. Hftet viser handlingskjedene trinnvis med fargefotografier. Målgruppen kan gjerne være svaktfungerende uten leseferdigheter, da heftene inneholder lite tekst, men store illustrerende fotografier. heftet kan benyttes direkte til enkeltpersoner, men og så til undervisning fra ungdomsskole til voksenopplæring.

INNHold:

- De enkelte handlingskjeder illustrert ved fotografier og også ulike "tips" for å unngå sår, tørr hud, harde negler eller å få vann i øynene. Hftet skal hjelpe personen til å etablere gode regler i forhold til hygiene.

SMÅHEFTER OG BROSJYRER

Kort om seksualitet og prevensjon

MÅLGRUPPE: 12 år og oppover, unge voksne
BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no
UTGIVERE: SUSS og Helsetilsynet, 1998
PRIS: Gratis
BEST.NR: IK 2642

GENERELT:

- Serie med 16 håndtegnede og håndtekstede humoristiske visittkort. Omarbeidet til liten bok. Lett å putte i lommen. Diskrét og lettest. Til utdeling på helsestasjon, på skolen og i kampanjer. Kan også brukes av lærere og helsepersonell i pedagogiske sammenhenger. Svært godt mottatt av målgruppen.

INNHold:

- Hvert kort tar for seg en spesifikk prevensjonstype, fordeler og ulemper, sikkerhet mot graviditet og cirka-priser.
- Seksuelle rettigheter, abort og sterilisering. Samleie-skole og kondomskole. Informasjon om SUSS-telefonen og Telefon for seksuell helse.

Ungdoms egne prosjekter

MÅLGRUPPE: Ungdom 14–19 år

BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86,
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@
helsetilsynet.dep.no

UTGIVER: Statens helsetilsyn, 1998

SIDER: 10

PRIS: Gratis

BEST. NR: IK 2606

GENERELT:

- Trekkspillbrosjyre i konvolutt. Oppfordrer ungdom til å søke om penger til egne prosjekter knyttet til samliv og seksualitet. Kan brukes i pedagogiske sammenhenger av lærere, helsepersonell og klubbledere.

INNHold:

- Faktainformasjon om ungdom og seksualitet. Fargerike illustrasjoner i en form som har som mål å nå mer sjenert ungdom. Inneholder eksempler på og forslag til ungdomsprosjekter. Slipp for bestilling av materiell og søknadsskjema.

Sikkert stikk

MÅLGRUPPE: Gutter, 13 år og oppover
BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no
Utekontakten i Bodø
tlf.: 75 52 37 66
faks: 75 52 05 42
UTGIVERE: Utekontakten og guttegruppe i Bodø,
1998
SIDER: 10
PRIS: Gratis
BEST. NR: IK 2657

GENERELT:

- En liten brosjyre laget av gutter mellom 13–18 år for gutter i samme aldersgruppe. Lettlest, rett på sak, frisk språkform. Brukes til «stunt»-seksualopplysning på klubber, diskoteker, gata. Ungdom informerer hverandre. Kan også deles ut på skole og ungdomshelsestasjon. Russisk versjon kan bestilles gjennom Utekontakten i Vadsø, tlf.: 78 95 40 47.

INNHold:

- Råd for god og sikker sex, kondomskole, oppvarming, onani.

SOS?

MÅLGRUPPE: Ungdom og voksne, fra 14 år
BESTILLES: Sosialmedisinsk senter, Tromsø
tlf.: 77 60 49 50
faks: 77 60 49 51
e-post: sms.tromsoe@c2i.net
UTGIVER: Sosialmedisinsk senter, Tromsø
SIDER: 10
PRIS: Gratis ved små bestillinger.
BEST. NR: –

GENERELT:

- En liten trekkspillbrosjyre om de mest kjente SOS. Lett å putte i lommen. Diskrét og lettlest. Til utdeling på helsestasjon, på skolen og i kampanjesammenheng. Kan også brukes i pedagogiske sammenhenger av lærere og helsepersonell.

INNHold:

- Faktainformasjon om SOS, smittemåter og hvordan unngå smitte. Kort om klamydia, herpes, kjønnsvorter, gardnerella og hiv med symptomer, undersøkelse og behandling.
- Informasjon om sosialmedisinsk senter i Tromsø.

Skakk vår

MÅLGRUPPE: Ungdom fra 14 år, spesielt jenter

BESTILLES: Statens helsetilsyn

tlf.: 22 24 88 86

faks: 22 24 95 90

e-post:

trykksak@helsetilsynet.dep.no

UTGIVER: Statens helsetilsyn, 1997

SIDER: 10

PRIS: Gratis

BEST. NR: IK 2666

GENERELT:

- Fotonovelle i tabloidformat. Korte tekster av Arne Berggren. Åpen historie om en ung jente som er blitt uplanlagt gravid og velger å få barnet. Kan brukes i samlivsundervisningen i ungdoms- og videregående skole – til gruppearbeid og diskusjoner om graviditet, prevensjon og abort. God erfaring med bruk i kampanjesammenheng.

INNHold:

- Temaer: Å bli uplanlagt gravid. Seksuelle rettigheter. Kort beskrivelse av prevensjonsmetoder. Opplysninger om Telefon for seksuell helse.

Girls advice

MÅLGRUPPE: jenter fra 13 år
BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no
Utekontakten i Bodø
tlf.: 75 52 37 66
faks: 75 52 37 66
UTGIVER: Utekontakten i Bodø i samarbeid med jentegruppe
PRIS: Gratis
BEST.NR.: IK 2746

NYTT I
KATALOGEN

GENERELT:

- Liten brosjyre laget av unge jenter til unge jenter. Lettlest, rett på sak - frisk språkform. Jentete utforming. Brukes til "stunt" - seksualopplysning på klubber, diskoteker, gata. Ungdom informerer hverandre. Kan også deles ut på skoler og ungdomshelsestasjon. Parallell til guttebrosjyren "Sikkert Stikk"

INNHOOLD:

- Kjærlighet og forelskelse. Råd for god og sikker sex, kondomskole, onani. Om å sette egne grenser og bli stolt av og glad i sin kropp.

Ta ansvar – vis omsorg!

MÅLGRUPPE: Helsepersonell, lærere
BESTILLES: Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring, LLH
tlf.: 22 36 19 48
faks: 22 11 47 45
e-post: llh@c2i.net
UTGIVER: Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring,
Helsetilsynet, 1998
SIDER: 10
PRIS: Gratis
BEST. NR: –

GENERELT:

- En brosjyre som gir grundig innføring i myter og fakta om homofili. Om å komme homofile i møte på en måte som styrker deres selvoppfatning og kjønnsidentitet. Er primært rettet til helsepersonell, men kan leses av alle som ønsker å vite mer om homofili. Spesielt viktig for fagpersoner med ansvar for undervisning av ungdom.

INNHOOLD:

- Bakgrunnsstoff: Historiske perspektiver, ordenes opprinnelse. Hva vil det si å være lesbisk, homofil eller bifil.
- Å komme ut. Innføring i prosessen frem til erkjennelsen av at man er lesbisk/homofil. Hva som hemmer og hva som fremmer en positiv selvoppfattelse og trygg kjønnsidentitet.
- Om homofobi og å arbeide med egne holdninger.

Fakta om hiv og aids

MÅLGRUPPE: Ungdom og unge voksne

BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks.: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no

Folkehelse
tlf.: 22 04 23 89/67
faks.: 22 04 23 84

UTGIVERE: Statens helsetilsyn og Folkehelse,
ny revidert utgave 2001

SIDER: 12 - 20 sider

PRIS: Gratis

BEST. NR: IK 2380/språk
Finnes på følgende språk:
bokmål, nynorsk, arabisk,
bosnisk/kroatisk/serbisk, engelsk,
fransk, hindi, russisk, somali,
spansk, swahili, tagalog, thai,
tyrkisk, urdu og vietnamesisk

GENERELT:

- Generell informasjonsbrosjyre beregnet på alle målgrupper. Brukes til utdeling på apotek og i helsetjenesten. Kan brukes i undervisning, men er ikke primært beregnet til pedagogisk bruk.

INNHold:

- Faktainformasjon om hiv og aids, beskyttelse, smittemåter og hvordan man kan unngå smitte

NYTT I
KATALOGEN

Sikrere sex for menn som har sex med menn

MÅLGRUPPE: Ungdom og voksne
BESTILLES: Helseutvalget for homofile
tlf.: 22 33 70 15
faks: 22 33 62 72
e-post: oslo@helseutvalget.no
Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no
UTGIVER: Helseutvalget for homofile, 1995
SIDER: 20
PRIS: Gratis
BEST. NR: IK 2487

GENERELT:

- Informasjonsbrosjyren er beregnet for menn som har sex med menn. Brukes til utdeling på apotek, i helsetjenesten, på skoler, i organisasjoner og på utesteder.
- Finnes i nettversjon på Helseutvalgets sider www.radiator.no

INNHold:

- Informasjon om sikrere sex og hvordan hiv smitter.

Gutter & sex - Brosjyre

NYTT I
KATALOGEN

MÅLGRUPPE: Gutter fra 14 år og oppover
BESTILLES Statens helsetilsyn,
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no
UTGIVER: Helsetilsynet, 2000
SIDER: 20
PRIS: Brosjyre: Gratis
Informasjonspakke med 3 kondomer i lommeformat kr. 10,-
BEST. NR: IK-2725

GENERELT:

- Brosjyre i lommeformat beregnet på gutter. Omhandler fakta og problemstillinger rundt sex, SOS og kondombruk. Lettlest med frisk design. Til utdeling på helsestasjon, utekontakt, på skolen og i kampanjesammenheng.

INNHold:

- Faktainformasjon om SOS, smittemåter og hvordan unngå smitte
- Informasjon om riktig bruk av kondom
- Informasjon om andre brosjyrer, samt nyttige telefoner og websider

FILM, VIDEO OG CD

Jenter og sex – en film for jenter om forelskelse, kropp og pubertet

MÅLGRUPPE: Jenter 13–17 år, kan også brukes til gutter

BESTILLES:

SALG: Hippocampus AS
tlf.: 67 56 74 70
faks: 67 55 46 63
e-post:

hippocampus@
hippocampus.no

LEIE: Norsk Filminstitutt,
tlf.: 22 47 45 50,
best.tlf.: 815 00 222,
faks: 800 80 028
e-post: kunder@nfi.no

UTGIVER: Statens helsetilsyn, 1998

VARIGHET: 25 minutter

PRIS: **SALG:** kr. 160,- inkludert mva. og porto

LEIE: kr. 60,- + porto og returporto

BEST.NR: IK 2629

GENERELT:

- Ny norsk undervisningsfilm om samliv og seksualitet. Veksler mellom korte ungdoms-scenarier, animasjonsfilm og intervjuer. Spesielt beregnet til undervisning av jenter, men kan også brukes til gutter for å lære om jenters utvikling, følelser og opplevelser. Testet av ungdomsgrupper i aktuell alder, med positivt resultat. Kan brukes som ledd i klasseromsundervisning i ungdomsskolen, på ungdomshelsestasjoner og klubber.

INNHold:

- Temaer: Jenter og forelskelse, lesbisk forelskelse. Å sette egne grenser. Kroppsutvikling i puberteten. Seksualitet – onani, seksuell kos og samleie. Prevensjon. Hvem kan du snakke med om samliv og seksualitet?
- Besøk hos legen, prevensjonsveiledning.
- Hefte med tips til diskusjonsopplegg og gruppeoppgaver.

Gutter og sex – en film for gutter om forelskelse, kropp og pubertet

MÅLGRUPPE: Gutter 13–17 år, kan også brukes til jenter

BESTILLES:

SALG: Hippocampus AS
tlf.: 67 56 74 70
faks: 67 55 46 63
e-post:

hippocampus@
hippocampus.no

LEIE: Norsk Filminstitutt,
tlf.: 22 47 45 50,
best.tlf.: 815 00 222,
faks: 800 80 028
e-post: kunder@nfi.no

UTGIVER: Statens helsetilsyn, 1998

VARIGHET: 25 minutter.

PRIS: **SALG:** kr. 160,- inkludert mva. og porto

LEIE: kr. 60,- + porto og returporto

BEST.NR: IK 2630

GENERELT:

- Ny norsk undervisningsfilm om samliv og seksualitet. Veksler mellom korte ungdomsscener, animasjonsfilm og intervjuer. Spesielt beregnet til undervisning av gutter, men kan også brukes til jenter for å lære om gutters utvikling, følelser og opplevelser. Testet av ungdomsgrupper i aktuell alder, med positivt resultat. Kan brukes som ledd i klasseromsundervisning i ungdomsskolen, på ungdomshelsestasjoner og klubber.

INNHold:

- Temaer: Gutter og forelskelse. Homofil forelskelse. Å sette egne grenser. Kroppsutvikling i puberteten. Seksualitet – onani, seksuell kos og samleie. Prevensjon. Hvem kan du snakke med om samliv og seksualitet?
- Besøk hos legen, prevensjonsveiledning.
- Hefte med tips til diskusjonsopplegg og gruppeoppgaver.

Sex – en bruksanvisning for unge

MÅLGRUPPE: Ungdom 13–18 år

BESTILLES: Norsk Filminstitutt, tlf.: 22 47 45 50,
best.tlf.: 815 00 222, faks: 800 80 028
e-post: kunder@nfi.no

FORFATTER: Liller Møller

UTGIVER: Filmforsyningen

VARIGHET: 18 minutter

PRIS:

SALG: kr. 290,-

LEIE: kr. 60,- + porto og returporto

BEST.NR: 30663

GENERELT:

- Åpen og humoristisk dansk fargetegnefilm teksten på norsk. Mye faktastoff presentert på en avvæpnende måte. På tross av at filmen etterhvert er blitt gammel har den ikke tapt sin aktualitet. Brukes som triggerfilm eller som avslutning i klasseundervisning. Vekker fortsatt begeistring hos ungdom.

INNHOOLD:

- Tar opp forelskelse, kroppsutvikling i puberteten. De viktigste sidene ved samliv, seksualitet, prevensjon og graviditet. SOS blir også tatt opp.

Jeg elsker hvem jeg vil

MÅLGRUPPE: Ungdom, voksne, undervisere, helsepersonell

BESTILLES:

SALG: langversjon:
GWD Production,
Borger Withsgt. 12
0482 Oslo
tlf.: 22 22 90 50, faks: 22 22 90 77
e-post: janda@eunet.no

LEIE: kortversjon:
Norsk Filminstitutt, tlf.: 22 47 45 50,
best. tlf: 815 00 222, faks 800 80 028
e-post: kunder@nfi.no

UTGIVER: GWD production, 1997

VARIGHET: 31 minutter eller 55 minutter

PRIS:

SALG: pris etter avtale

LEIE: kr. 60,-+porto + returporto.

BEST.NR: 32207 (kortversjon)

GENERELT:

- En dokumentarfilm om unge homofiles hverdag. Hovedmålet er å vise hvordan det er å leve som ung homofil. Kortversjonen er best egnet til samlivsundervisning i skole og klubb, langversjonen til opplæring av undervisere og helsepersonell. Nominert til Amanda- og Gullruteprisen. Meget godt mottatt hos publikum og presse. Brukes i undervisning i flere europeiske land. Finnes med engelske undertekster.

INNHold:

- Møte med åtte svært forskjellige unge, homofile gutter og jenter som snakker åpent om kjærlighet og fordommer. Vi møter også noen av foreldrene. Om det å komme ut av skapet overfor familie, venner og skole.

Hva passer for deg ?

En radioserie om seksualitet og prevensjon - ungdom med innvandrerbakgrunn

NYTT I
KATALOGEN

MÅLGRUPPE: Ungdom 15 år og oppover

BESTILLES: Statens helsetilsyn

tlf.: 22 24 88 86

faks: 22 24 95 90

e-post: trykksak@helsetil

synet.dep.no

UTGIVER: RadiOrakel i samarbeid med

Helsetilsynet

PRIS: 5 stk kr. 100,-

10 stk. kr. 150,-

BEST.NR.: IK 2732

GENERELT:

- 3 CDer med 7 triggerprogrammer om ungdom med innvandrerbakgrunn - seksualitet og prevensjon. Tar utgangspunkt i at jenter og gutter med innvandrerbakgrunn i Norge først og fremst er norsk ungdom. Programmene innledes med hvilke plikter og rettigheter man har. I hvert program snakker en gutt eller en jente om sex, prevensjon og kultur. Inneholder også sosiologiske perspektiver på seksualitet i ulike kulturer og praktiske tips og informasjon om de ulike typer prevensjon. Egner seg både til allmen undervisning og undervisning av innvandregrupper.

INNHOOLD:

- CD 1, program 1-4: Kropp og kultur, kondom, spiral og p-pille. CD 2, program 5: P-sprøyte. CD 3, program 6-7: Nødprevensjon, omskjæring.

Jakobs liste

MÅLGRUPPE: Ungdom fra 16 år og oppover
BESTILLES: Statens information, postboks 1103, 1009 København K
tlf.: 0045 33 37 92 00
faks: 0045 33 37 92 80
e-post: sp@si.dk
UTGIVER: Sundhedsstyrelsen i Danmark
VARIGHET: Ca. 20 minutter
PRIS: Gratis
BEST.NR.: –

GENERELT:

- Profesjonell novellefilm om klamydia. Dansk tekst og tale. Humoristisk film med alvorlige undertoner. Mye brukt i samlivsundervisning i Danmark. Eget undervisningsopplegg med veileder og gruppeoppgaver.

INNHold:

- Filmen følger en ung mann som får klamydia. Etter legebesøk må han oppsøke sine seksualpartnere det siste året. Listen er lang. Grundig innføring i hva klamydia er og hva det kan medføre.

Lengsel mot kjærlighet

MÅLGRUPPE: Fagpersoner og personer med omsorg for psykisk utviklingshemmede

BESTILLES: SUSS

tlf.: 22 04 62 00

faks: 22 04 62 04

e-post: suss@suss.no

UTGIVERE: Clarte film Aps og Sundhedsstyrelsen i Danmark

VARIGHET: Ca. 20 minutter

PRIS: kr. 160,-

BEST. NR: IK 2641

GENERELT:

- Film til undervisningsopplegget *Kropp, kjønn og kjærlighet* (se s. 19). Tar på en fintfølende måte opp viktige temaer knyttet til psykisk utviklingshemmedes seksualitet. Dansk med norske undertekster. Filmen følger en ung manns gryende seksuelle bevisstgjøring og gir et innblikk i hva omsorgspersoner kan gjøre for å bidra til at psykisk utviklingshemmede kan få glede av og kontroll over sin seksualitet.

INNHold:

- Beskrivelse av gleder og sorger i forbindelse med psykisk utviklingshemmedes seksualitet.
- Intervjuer som belyser de viktigste dilemmaer omsorgspersoner står overfor og praktiske forslag til hvordan de kan løses.

Mellom min mors ben

MÅLGRUPPE: Ungdom 13–16 år

BESTILLES:

SALG: Nina Grünfeldt, tlf./faks: 22 37 02 00

LEIE: Norsk Filminstitutt, tlf.: 22 47 45 50,
best. tlf: 815 00 222, faks: 800 80 028
e-post: kunder@nfi.no

UTGIVER: Nina Grünfeldt for Statens helsetilsyn,
1998

VARIGHET: Ca. 10 minutter

PRIS:

SALG: kr. 160,-

LEIE: kr. 60,- + porto og returporto

BEST.NR.: –

GENERELT:

- Triggerfilm om en ung gutt som plutselig må bli voksen. Humoristisk med alvorlige undertoner. Kan brukes i samlivsundervisning, som innspill til diskusjon og gruppearbeid om kjønnsroller, barn- og voksenroller.

INNHold:

- Filmen følger en 13 år gammel gutt som må hjelpe til når hans mor skal føde. Temaer: Grenser og overskridelse av ungdoms grenser, dilemmaet barn/voksen, kvinnekropp og fødsel.

Seksualitet over kulturgrenser - 3 triggerfilmer til undervisning av norsk og flerkulturell ungdom

Niklas och Tadelesh

MÅLGRUPPE: Norsk og flerkulturell ungdom fra 14 år og oppover

BESTILLES: : Leies på Norsk filminstitutt, tlf.: 22 47 45 50, best.tlf.: 815 00 222, faks: 800 80 028, e-post: kunder@nfi.no

FORFATTER: Myriam Braniff

UTGIVER: Mediesenter Stockholm

VARIGHET 7 minutter

PRIS: salg kr. 129,-
leie kr. 60,- + porto og returporto

BEST.NR.: --

NYTT I
KATALOGEN

GENERELT:

- Kort svensk triggerfilm som tar opp temaet kvinnelig omskjæring. Norske undertekster. Svenske Niklas er forelsket i Tadelesh fra Somalia. Deres kjærlighetshistorie blir vanskelig på grunn av hemmeligheten Tadelesh bærer på, som hun ikke tør fortelle Niklas. Filmen har en lys og forhåpningsfull grunntone som gjør den til en velegnet innfallsport til et vanskelig tema. Egner seg til klasseundervisning, i grupper og på ungdomsklubb.

INNHold:

- Hovedtema: Kvinnelig omskjæring, kjærlighetsforhold og kommunikasjon over kulturgrenser.

Seksualitet over kulturgrenser - 3 triggerfilmer til undervisning av norsk og flerkulturell ungdom

Kärlekstunneln (Kjærlighetstunnelen)

MÅLGRUPPE: Norsk og flerkulturell ungdom fra 14 år og oppover

BESTILLES: Leies på Norsk filminstitutt
tlf.: 22 47 45 50
best.tlf.: 815 00 222
faks: 800 80 028
e-post: kunder@nfi.no

FORFATTER: Marco Racana

UTGIVER: Mediesenter Stockholm

VARIGHET: 8 minutter

PRIS: salg kr. 129,-
leie kr. 60,- + porto og returporto

BEST.NR.: --

GENERELT:

- Kärlekstunneln handler om en gjeng tenåringsgutter med innvandrerbakgrunn og deres fantasier om det seksuelle møtet. Filmen veksler mellom den "rå" virkelighet og andektig alvor i poetiske drømmeaktige sekvenser. Sjamanen, som er guttenes rådgiver, har en sentral rolle i filmen. Egner seg til klasseundervisning, i grupper og på ungdomsklubb. Svensk med norske undertekster.

INNHold:

- Aktuelle diskusjonstemaer: Forelskelse og seksualitet - gutters fantasier og virkelighet. Hvordan tenker gutter og hvordan tenker innvandregrutter om nordiske jenter. Er det forskjell på nordiske gutter og gutter fra andre kulturer.

NYTT I
KATALOGEN

Seksualitet over kulturgrenser - 3 triggerfilmer til undervisning av norsk og flerkulturell ungdom

Invigningen (Innvielsen)

MÅLGRUPPE: Norsk og flerkulturell ungdom fra 14 år og oppover

BESTILLES: Leies på Norsk filminstitutt,
tlf.: 22 47 45 50
best.tlf.: 815 00 222
faks: 800 80 028
e-post: kunder@nfi.no

FORFATTER: Lise Ohlin

UTGIVER: Mediesenter Stockholm

VARIGHET: 14 minutter

PRIS: salg kr. 129,-
leie kr. 60,- pr. film + porto
og returporto

BEST.NR.: --

GENERELT:

- I Innvielsen møter vi en latinamerikansk far som tar sin sønn med til sin elskerinne, for at han kan bli innviet i seksualitetens mysterier. Sønnen søker forgjeves å forklare at denne gamle tradisjonen ikke fungerer når man lever i et moderne nordisk land. Befriende humoristisk film med en herlig slutt, når kvinnen og den unge gutten lurer far som sitter utenfor og venter spent. Egner seg til klasseundervisning, i grupper og på ungdomsklubb. Svensk med norske undertekster.

INNHold:

- Diskusjonstemaer: Forventningspress - gutter og seksualitet. Ulike generasjoners normer og verdier i synet på gutteseksualitet. Kommunikasjon og kommunikasjonsproblemer over generasjonsgrenser.

SPILL OG INTERAKTIVE
UNDERVISNINGSPROGRAMMER

Det store manndomsspranget

- MÅLGRUPPE:** Gutter 13 år og oppover
- BESTILLES:** Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.
dep.no
- PC:** SVGA, 486DX2, 8 Mb RAM,
66 MHz, Windows 3.1,
Soundblaster 16
- MAC:** SVGA, Quadra/Power
Macintosh, 8 Mb RAM, lydkort
- UTGIVERE:** Helsetilsynet, Norsk Strek, SUSS 1998.
- PRIS:** kr. 50,-
- KLASSESETT:** kr. 200,-
- BEST.NR:** IK 2628

GENERELT:

- Humoristisk adventure- og rollespill i tegnefilmstil. Faktakunnskap om samliv og seksualitet er vevd inn i historien om Erik 16 år, som åker ut i mange typiske guttesituasjoner. Direkte og rett på sak. Spillet veksler mellom drøm og virkelighet for å få frem ulike kulturelle perspektiver på seksualitet. Spiller kan teste valg, handlinger og kunnskaper med ulike konsekvenser. Kan brukes til selvstudium, av guttegrupper og til undervisning i flere fag. Testet av målgruppene unge gutter, voksne menn og undervisere med positivt resultat.

INNHold:

- Spill med problemløsning. Temaer: Pubertet, forelskelse og sjekking. Gutteseksualitet, seksuell debut, prevensjon og SOS. Å sette egne grenser. Ulike etiske og kulturelle perspektiver på samliv og seksualitet, prevensjon og abort.
- Prevensjonsspill, hva skjer under samleiet. Test sikkerheten ved ulike prevensjonsmetoder, nødprevensjon.
- Infobase med faktaopplysninger og foto fra en rekke temaer knyttet til kropp, seksualitet, SOS, graviditet og abort. Oversikt over de vanligste spørsmålene fra ungdom og svar fra veilederne.
- Til undervisere. Versjon med veileder som har forslag til bruk av spillet i undervisning, diskusjonstemaer og gruppeoppgaver. Brukermanual med hintbok.

Kär Lek

MÅLGRUPPE: Ungdom 13–19 år
BESTILLES: ITZ AB, Box 187, 831 22 Sverige,
tlf.: 0046 63 16 86 72.
PC: SVGA 486DX, 66 MHz, 8 Mb RAM,
Windows 3.1, Soundblaster 16
MAC: SVGA Quadra/Power Macintosh,
8 Mb RAM, lydkort
UTGIVERE: Folkhälsogruppen, Jämtlands lens
landsting og ITZ AB
PRIS: SEK. 495,- + porto
BEST.NR: ISBN 91-634-1468-6

GENERELT:

- Interaktivt undervisningsprogram om samliv og seksualitet. Fine fargefoto, små filmsnutter, musikk, tekst og tale. Tekst og tale på svensk. Består av tre hoveddeler: Bare jeg. Være to. Sex. Hver del gir en generell innføring med faktaopplysninger og myter, og har tester med spørsmål og svar. Du kan også velge intervjuer med jenter og gutter som gir ulike perspektiver på forhold knyttet til samliv og seksualitet. Kan brukes til selvstudium. Godt egnet til samlivsundervisning. Enkelt å bruke. Testet blant skoleungdom og undervisere i Sverige. Brukerveiledning med tips til undervisere.

INNHold:

- Bare jeg: Å våge å være seg selv og ta selvstendige valg. Om gutter og jenters ulike opplevelser av verden, kjærlighet og seksualitet. Intervjuer med gutter og jenter.
- Være to: Å bli sammen med noen, det første møtet. Kjærlighet med og uten krav. Om å være sammen med en av samme kjønn. Filmsnutter, spørsmål og svar. Intervjuer med gutter og jenter.
- Sex: Spørsmål og svar om seksualitet, prevensjon og SOS. Ta sjansen – enkelt spill som viser risiko for graviditet ved sikre og usikre prevensjonsmetoder. Å få barn. Spørsmål om abort. Intervju med hiv-smittet jente.
- Veileder inneholder forslag til diskusjonstemaer og oppgaver.

Klædt på til sex

MÅLGRUPPE: Ungdom 13–16 år
BESTILLES: Foreningen Sex og samfund, København
tlf.: 0045 33 93 10 10
faks: 0045 33 93 10 09
e-post: danish-fpa@sexogsamfund.dk
PC: SVGA 486DX2, 8 Mb RAM, Windows 3.1, soundblaster 16
MAC: SVGA Power Macintosh eller senere, 8 Mb RAM, lydkort
UTGIVER: Foreningen for sex og samfund, Danmark
PRIS: DKK. 50,-
BEST.NR.: –

GENERELT:

- Morsomt interaktivt undervisningsprogram som skal bidra til å øke ungdoms bevissthet om valg, ansvar og konsekvenser av seksuelle situasjoner. Dansk tekst og tale. Veksler mellom situasjoner hvor du kan velge om du vil være Lasse eller Tove. Innlagt novellefilm med ulik slutt for hver gang du bruker programmet. Egner seg både for selvstudium, gruppe- og klasseundervisning. Brukerveiledning på CD-platen. Fin evaluering av ungdomsgrupper i Danmark.

INNHold:

- Humoristiske og realistiske rollespillsituasjoner om forelskelse, kjærlighet og seksualitet.
- Novellefilm om det første møtet, å bli sammen.
- Omfattende sexleksikon som tar opp alt fra seksuell debut og graviditet til SOS.

Føl deg frem

Et spill om dilemmaer for gutter og jenter

MÅLGRUPPE: Gutter og jenter 14 - 17 år
BESTILLES: Sundhedsstyrelsen
 tlf.: +45 33 91 16 0
 faks: +45 33 93 16 36
UTGIVER: Sundhedsstyrelsen
PRIS: Gratis
INTERNETT: Nettversjon på:
www.sundhedsguiden.dk/fdf/

GENERELT:

- Diskusjonsmateriale til bruk i skolen og ungdomsgrupper om kjærlighet, lyster og følelser. Materialet består av dilemmakort, som ungdommene leser høyt og diskuterer. Hensikten å fremme dialog blant gutter og jenter, ved å avmystifisere tanker og problemer det kan være vanskelig å dele med andre. Det skal bidra til å styrke deres kompetanse og bevisstgjøring om egen seksualitet. I lærerveiledningen gis idéer til andre måter å bruke materialet på, f.eks. som stilemne, rollespill eller forumteater. Nettversjon av spillet med lærerveiledning finnes på www.sundhedsguiden.dk - klikk seksualundervisning i innholdsfortegnelsen.

INNHold:

- Kortene kan grupperes etter kjønn eller tema. Noen tema er: sex, forelskelse, bluferdighet, vennskap, forhold til foreldre, kropp og idealer, skryt, fantasier, onani, kjønnssykdommer og aids. Språkbruken i kortene varierer slik at så mange som mulig kan identifisere sig med personene i dilemmaene.

Kärlekens vägar

MÅLGRUPPE: Ungdom 14 år og oppover
BESTILLES: Liber AB, 16289 Stockholm, Sverige
tlf.: 0046 8 690 9000
faks: 0046 8 690 9301
PC: SVGA 486, 8 Mb RAM, windows 3.1,
soundblaster 16
MAC: SVGA, Mac system 7 eller senere,
8 Mb RAM, lydkort
UTGIVER: Liber AB, Stockholm
PRIS: SEK. 495,- + porto
BEST.NR: 21 94337 0

GENERELT:

- Interaktivt undervisningsprogram som har til hensikt å stimulere ungdom til å skrive, lese og snakke om kjærlighet. Lyd, bilde, tekst og musikk gir en fin multimediapresentasjon av temaet. Svensk tekst. I hovedbildet finner du «kjærlighetsbasillen» med 5 armer. Armene inneholder beretninger, dikt, brev og intervjuer som tar opp kjærlighetens egenskaper og mysterier. Enkelt å bruke. Brukt både i morsmåls- og samlivsundervisning i Sverige. Mange litteraturhenvisninger, spesielt til svensk litteratur. Brukerveiledning med tips til undervisere.

INNHOOLD:

- Kjærlighetens historie, folketro, drømmer og myter. Kjærlighetsskildringer i verdenslitteraturen og teateret med presentasjon av de mest kjente kjærlighetsdramaer og romaner.
- Hvordan kjærligheten arter seg i andre deler av verden, beretninger fra ulike land og kulturer.
- Samtaler om kjærlighet. Intervjuer med unge og eldre mennesker. Om religiøs kjærlighet, om å være gammel og forelsket og om hvor vanskelig det er å elske og akseptere seg selv.
- Seksualitet, vennskap, kjærlighetssorg og om å elske en av samme kjønn. Intervjuer, beretninger, dikt og boktips.
- Veileder med forslag til øvelser og gruppeoppgaver, litteratur- og musikk tips.

CD Selv! – og gør noget ved det

MÅLGRUPPE: Voksne funksjonshemmede, og undervisere og personale ved institusjoner

BESTILLES: Hjælpemiddelcentralen, Hattemagervej
14, 9000 Aalborg, Danmark
tlf.: 0045 96 30 30 30
faks: 0045 96 30 30 33

PC: SVGA 486, 4 Mb RAM, windows 3.1, soundblaster 16

UTGIVER: Hjælpemiddelcentralen, Nordjyllands amt, 1997

PRIS: DKK 68,- + porto og ekspedisjon

BEST.NR.: –

GENERELT:

- Forbrukerveiledning på CD-rom med utvalgte seksuelle hjelpemidler, som mennesker med forskjellige fysiske funksjonshemninger kan ha nytte av. Produsert av seksualveiledere i samarbeid med Hjælpemiddelcentralen og Institutionen for Døvblinde i Nordjyllands Amt i Danmark.

INNHold:

- Korte forklaringer, i tekst og tale, til bilder av de enkelte hjelpemidlene gruppert tematisk. Forbrukerveiledning – direkte og saklig i tonen.

DEMONSTRASJONSMODELLER
OG PREVENSJON

Modeller av mannlige og kvinnelige kjønnsorganer

BESTILLES: KPT naturfag a.s.
PB 2213, 6503 Kristiansund
tlf.: 71 58 89 00
faks: 71 58 89 49
e-post: firmapost@kptnaturfag.no
nettsted: www.kptnaturfag.no

PRIS: Modell mannlige kjønnsorganer kr. 205,-
Kvinnelige kjønnsorganer kr. 198,-
Kondommannekeng 5 stk. kr. 198,-

- Isoporpeniser - kondommannekenger og modeller av mannlige og kvinnelige kjønnsorganer er nyttige i seksual- og prevensjonsundervisning. De kan bl.a. bestilles online på KPT naturfags nettsted. KPT naturfag er leverandør av læremidler til skoleverket innenfor naturfagene biologi, kjemi og fysikk. Oversikt over læremidler til naturfag med prisliste finnes i nedlastbar Excelformat på nettstedet.

Prevensjonsmidler

NYTT I
KATALOGEN

Kondomer til bruk i undervisning

- Til bruk undervisningssammenheng kan kondomer fås gratis i skolehelsetjenesten eller ved helsestasjon for ungdom. Ungdomshelsestasjoner og prosjekter i regi av handlingsplan for forebygging av uønskede svangerskap og abort med ansvar for prevensjonsveiledning eller -undervisning kan få gratis kondomer gjennom Helsetilsynets samarbeidsordning med RFSU. Kontakt evt. Helsetilsynet for mer informasjon.

Statens helsetilsyn

tlf.: 22 24 88 86

faks: 22 24 95 90

e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no

Annet:

- Spiralmodell fås av legemiddelfirmaet Schering A/S (be spesifikt om uterusmodell og spiral, både kobber- og hormonspiral).
- Demonstrasjonsmodell av graviditetstester fås ved henvendelse til produsent.
- Plastspekler som brukes til gynekologisk undersøkelse fås gratis fra leverandører av medisinsk utstyr .

NOEN SENTRALE
NETTSTEDER

SUSS sidene

MÅLGRUPPE: Ungdom og unge voksne 12–25 år, fagpersoner med ansvar for undervisning av ungdom

UTGIVER: Senter for ungdom, samliv og seksualitet

NETTSTED: www.suss.no

E-POST: suss@suss.no

GENERELT:

- SUSS' nettsider om samliv og seksualitet. Mye faktastoff som egner seg både for ungdom og fagpersoner som arbeider med ungdom, samliv og seksualitet. Tekst og foto. Har ca. 2000 besøkende i uken. Oppdateres løpende. Lenker til andre nettsteder med tema samliv, seksualitet, prevensjon og reproduktiv helse.

INNHold:

- Informasjon om SUSS og SUSS-telefonen og hva du kan få svar på ved henvendelse.
- Informasjonsdatabase med fakta om mange temaer vedrørende samliv og seksualitet. Gutte- og jentekropp. Graviditet og abort. Homofili. Prevensjon. SOS. Seksuelle overgrep. Oversikt over hvor man kan henvende seg for å få råd og hjelp.
- De viktigste spørsmål og svar på SUSS-telefonen.
- Oversikt over undervisnings- og informasjonsmateriell, bestilling.

Nettsted for Handlingsplan - forebygging av uønskede svangerskap og abort

NB fra oktober 2001

MÅLGRUPPE: Helsepersonell og andre faggrupper som arbeider med ungdom, samliv og seksualitet - forebygging av uønskede svangerskap

UTGIVER: Helsetilsynet

NETTSTED: www.nuss.no

GENERELT:

- Nettstedet gir info om den nasjonale virksomheten på handlingsplanen, og formidler infomateriell, internasjonale nyheter og forskningsresultater som kan anvendes i det forebyggende arbeid på området ungdoms reproduktive helse. Det skal også være et forum for dialog og debatt mellom fagfolk som arbeider med forebygging av uønskede svangerskap.

INNHOOLD:

- Oversikt over arbeidet med handlingsplanen - målgrupper, strategier og resultater.
- Prosjekter - gruppert etter tema og fylke med adresse til kontaktpersoner.
- Reproduktiv helse - utvikling i Norge og nordiske land. Aktuell statistikk.
- Oversikt infomateriell og aktuell litteratur - nedlastbart eller online bestilling.
- Oversikt og lenker til aktuelle fagmiljøer.
- Diskusjons- og debattforum.
- Info om prosjektmidler, prioriterte innsatsområder og online søknadsskjema.

KSOs nettsted

MÅLGRUPPE: Ungdom, unge voksne og fagpersoner

UTGIVER: KSO, Klinik for seksuell opplysning

NETTSTED: www.seksuellopplysning.no

E-POST: ksexo@online.no

NYTT I
KATALOGEN

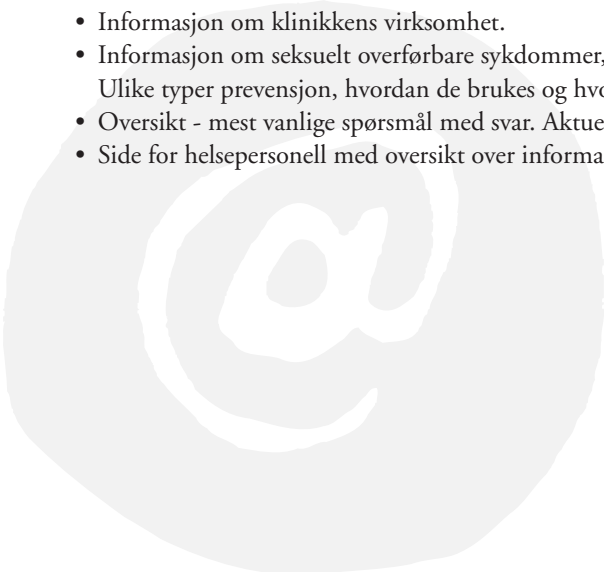
GENERELT:

- Poliklinikk: Prevensjon, graviditet og seksuelt overførbare sykdommer. Spisskompetanse på veiledningsmetodikk i forhold til unge og undervisning av ungdomsskoleklasser på helsestasjon for ungdom. Landsdekkende kompetansefunksjoner, hospitering.

INNHOOLD:

- Informasjon om klinikkens virksomhet.
- Informasjon om seksuelt overførbare sykdommer, symptomer, smittemåte og behandling. Ulike typer prevensjon, hvordan de brukes og hvordan de virker. Graviditet og abort.
- Oversikt - mest vanlige spørsmål med svar. Aktuelle lenker.
- Side for helsepersonell med oversikt over informasjonsmateriell og skoleringsstilbud.

Lafa

Landstinget forebygger aids

MÅLGRUPPE: Helsepersonell og andre fagpersoner med ansvar for undervisning av ungdom

UTGIVER: Stockholms läns landsting

NETTSTED: www.lafa.nu

GENERELT:

- Lafa er Stockholms läns landstings helseprogram og kunnskapssenter for sex- og samlivsspørsmål. På hjemmesidene finnes informasjon om undervisningsopplegg, kurstilbud, statistikk og mulighet for bestilling av informasjonsmateriell. Stadige oppdateringer på nyheter innen fagfeltet ungdom, samliv og seksualitet.

INNHOOLD:

- Oversikt over materiell, kurser, undervisningsopplegg og nyheter om reproduktiv helse. Strategier og metoder for god seksualitets- og samlivsundervisning. Eget diskusjonsforum for fagpersoner. Nettversjon av nyhetsbladet Innsikt.

NYTT I
KATALOGEN

Klara klok

NYTT I
KATALOGEN

MÅLGRUPPE: Ungdom
UTGIVER: Ung Info Nordland
driftsansvarlig.
Samarbeidsprosjekt Helsetilsynet
og Nordland fylkeskommune
NETTSTED: www.klara-klok.no
E-POST: post@unginfo.no

GENERELT:

- "Klara Klok" har ungdom og unge voksne som hovedmålgruppe. Her kan du stille spørsmål og få informasjon og veiledning om helse, forhold og familie, rusmidler og seksualitet. Lavterskeltibud der ungdom er sikret god informasjon fra et fagpanel bestående av helsesøster, psykolog, lege, familievernkontor og prest. Spørsmålsstilleren er garantert anonymitet og svar innen én uke.

INNHold:

- Spørreside med løpende oversikt over spørsmål og svar innen temaområdene helse, forhold og familie, rus og seksualitet.
- Oversikt over aktuelle hjelpetelefoner for ungdom og fagpersoner i panelet.
- Diskusjons- og debattforum.
- Fra høsten 2001 vil Klara Klok inngå i en nasjonal helseportal for ungdom, med oversikt over gode rådgivningstilbud for ungdom på nettet, nasjonal oversikt over lokale ungdomshelsetilbud, diskusjons- og debattforum, ung til ung formidling, relevant infomateriell etc. Adresse: www.unghelse.no

Helseutvalget for homofile - informasjon

MÅLGRUPPE: Homofile av begge kjønn, menn som har sex med menn

UTGIVER: Helseutvalget for homofile

NETTSTED: www.radiator.no

E-POST: oslo@helseutvalget.no
trondheim@helseutvalget.no

GENERELT:

- Helseutvalget er en organisasjon som arbeider hiv-forebyggende mot målgruppen menn som har sex med menn. På hjemmesidene finnes informasjon om organisasjonen, sikrere sex, kurstilbud og andre tiltak. Alle kampanjer og brosjyrer til Helseutvalget er lagt ut på sidene som oppdateres jevnlig.

INNHold:

- Informasjon om Helseutvalgets adresser, telefon og hvem som gjør hva i organisasjonen.
- Forsknings- og nyhetsartikler.
- Lenker til andre nettsteder.
- Diskusjonsforum og chat.

RFSU nettsted **- Rådet for seksualundervisning i Norge**

MÅLGRUPPE: Ungdom og unge voksne 12–25 år, fagpersoner med ansvar for undervisning av ungdom

UTGIVER: RFSU

NETTSTED: Norge: www.rfsu.no
Sverige: www.rfsu.se

E-POST: Norge: rfsu@rfsu.no
Sverige: rfsu@se

GENERELT:

- RFSU Norge har foreløpig en enkel hjemmeside med adresse og telefon, knyttet opp til RFSU Sveriges mer omfattende nettsted, som har informasjon om aktiviteter, nyheter, samt spørsmål og svar om samliv og seksualitet. Du kan få oversikt over hjelpemidler til funksjonshemmede - og det er mulig å bestille online. Oppdateres løpende.

INNHOOLD:

- Aktivitetskalender og nyhetsbrev - mulighet for å abonnere.
- Spørsmål og svar om hovedtemaer: Graviditet og abort. Guttekropp og jentekropp. Homofili. Kondom og andre prevensjonsmetoder. SOS.
- Online-bestilling av hjelpemidler.

MSOs nettsteder om samliv og seksualitet

MÅLGRUPPE: Studenter, fagpersoner som ønsker hjelp til undervisning av ungdom

UTGIVER: Medisinernes seksualopplysning – Oslo, Trondheim og Bergen

NETTSTED: Oslo: www.come.to/mso
Bergen: www.uib.no/people/mso/
Trondheim: www.stud.unit.no/studorg/msotrhr/
Tromsø: www.fm.uit.no/student/mso

E-POST: Oslo: mso-oslo@studmed.uio.no
Bergen: mso@uib.no
Trondheim: msotrhr@stud.ntnu.no
Tromsø: mso-tromso@fagmed.uit.no

GENERELT:

- Informasjon om organisasjonen Medisinernes seksualopplysning som har avdelinger i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø. Hjemmesider om de ulike avdelingene og hva de kan bidra med, for eksempel undervisning på skoler, klubber og institusjoner for høyere utdanning. MSO Oslo har særlig kompetanse på undervisning av fremmedkulturelle grupper. MSO Bergen på ungdom med psykisk utviklingshemning. Oppdateres regelmessig. Lenker til utenlandske nettsider om samliv og seksualitet.

INNHold:

- Informasjon om avdelingene – adresser, telefon og telefontider, samt hvilke typer undervisningsoppdrag MSO påtar seg.
- Online-bestillingsskjema for undervisning.
- E-post der du kan få svar på spørsmål om organisasjonen.

Lysthuset

NYTT I
KATALOGEN

MÅLGRUPPE: Ungdom
UTGIVER: Lysthuset er Århus Amts
senter for fremme av
seksuell helse
NETTSTED: www.lysthuset.dk
E-POST: brevkasse.lysthuset@aaa.dk

GENERELT:

- Dansk nettsted om samliv, seksualitet og prevensjon til ungdom. Både utforming og innhold gjør den særlig velegnet til de yngste aldersgruppene. Inneholder både aktuell informasjon, morsomme spill og kunnskapstester. Tilbud og info om sexløperkurs (ung til ung rådgivning) og teater.

INNHOOLD:

- Informasjon om lysthusets lokale virksomhet.
- Aktuell informasjon om seksualitet, prevensjon, seksuelt overførbare sykdommer
- Kultur, kurs - og undervisningstilbud
- Spill og kunnskapstester - samliv og seksualitet
- E-post rådgivning, diskusjons- og chatforum, lenker til andre aktuelle nettsteder.

BAKGRUNNSLITTERATUR,
FAG- OG METODEBØKER

Sexologi

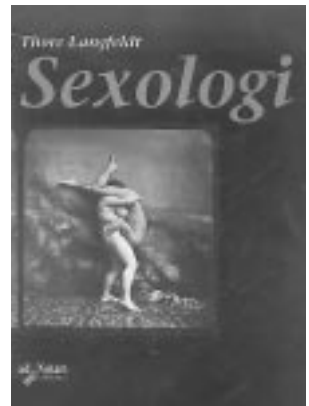
MÅLGRUPPE: Alle, spesielt folk med ansvar for undervisning og klinisk arbeid på området seksualitet
BESTILLES: Bokhandel, ad Notam forlag
FORFATTER: Thore Langfeldt
UTGIVER: ad Notam Gyldendal, 1993
SIDER: 324
PRIS: kr. 349,-
BEST. NR: ISBN 82-05-207437

GENERELT:

- Lærebok med grundig innføring i alle områder på feltet sexologi. Både for leg og lærd. Spennende skrevet. Rikt illustrert med foto og gjengivelser av erotisk billedkunst. Egner seg godt for selvstudium. Brukes som basis i undervisning på flere studieretninger. Viktig for fagpersoner som skal ha ansvar for undervisning om samliv og seksualitet.

INNHOLD:

- Seksualitetens historie. Kjønn og kjønnsstilling. Seksualfysiologi. Barnets seksuelle utvikling. Masturbasjon. Homoseksualitet og biseksualitet. Elskovskunsten. Prevensjon og SOS. Somatiske årsaker til seksuelle problemer. Seksuelle problemer og terapi. Ulike seksuelle preferanser og uttrykksformer – parafilier. Seksuelle problemer ved funksjonshemming og sykdom. Seksualitet og psykisk utviklingshemmede. Kjønnsideintetsproblemer. Seksuelle overgrep. Menn som begår voldtekt.

Metodebok 2000

MÅLGRUPPE: Leger i allmennpraksis, helsepersonell ved ungdomshelsestasjoner og prevensjonskontorer, lærere og andre som arbeider med veiledning i spørsmål knyttet til seksualitet.

BESTILLES: Klinikk for seksuell opplysning (KSO)
tlf.: 23 22 80 60
faks: 23 22 80 61
e-post: ksexo@online.no
internett: www.seksuellopplysning.no

UTGIVER: Klinikk for seksuell opplysning, 2001

SIDER: 139

PRIS: kr. 290,- + porto.

BEST. NR: ISBN 82-994139-2-3

GENERELT:

- Omfattende innføring i metoder for prevensjonsveiledning og rådgivning ved svangerskap og abort. Diagnose og behandling av SOS. Metodeboken er et resultat av mange års utvikling og erfaring ved KSO. Brukes av ungdomshelsestasjoner, -klinikker og leger i allmennpraksis.

INNHOOLD:

- Prevensjon, menstruasjon, svangerskap, abort, infeksjoner, seksuelle problemer.
- Prosedyrer for veiledning, undersøkelse og behandling
- Om utstyr på ungdomsklinikk, standardbrev om positive prøvesvar og smittekontakter, journalvedlegg, informasjon om p-piller til brukere, nødprevensjon, henvisningsskjemaer - abort, brukerrettigheter, gjeldende lov, forskrifter og veiledning.

Samliv, seksualitet, hiv og aids

MÅLGRUPPE: Lærerstudenter – lærere i ungdomsskolen
BESTILLES: Bokhandel, Det Norske Samlaget: 22 68 76 00
FORFATTER: Jarl Wåge
UTGIVER: Det Norske Samlaget, 1995
SIDER: 140
PRIS: kr. 158,-
BEST. NR: ISBN 82-52-14477-2

GENERELT:

- Lærebok. Skoleringsopplegg for lærere og lærerstudenter. Bruker hiv/aids som en innfallsport til samliv og seksualitet. Brukes i undervisning på lærerskolene. Nyttig for fagpersoner som skal ha ansvar for undervisning om samliv og seksualitet.

INNHOLD:

- Mål, innhold og opplegg for samlivsundervisningen i skolen. Hvordan innpasse samlivsundervisningen i læreplanen.
- Eget kapittel med konkrete forslag til undervisningsopplegg for 9. klasse.

Seksualitet uanset handicap

Dansk veileder

NYTT I
KATALOGEN

MÅLGRUPPE: Medarbeidere innen helse- og sosialfaglig område, men vil også kunne være nyttig for andre som er interessert i temaet funksjonshemmede og seksualitet

BESTILLES: Statens Information, Kigkurren 10, Postboks 1300, 2300 København
SI's netboghandel tlf.: 00 45 33 37 92 28 eller
Formidlingscenter Øst, Nørretorv 30, 2., 4100 Ringsted,
Tlf.: 00 45 57 67 46 46, Fax.: 00 45 57 67 08 22, e-mail: fc@fc-east.dk
Den kan lastes ned gratis på internettadressen:
www.fc-east.dk/seksualitet/

UTGIVER: Socialstyrelsen, København 2001.

SIDER: 59

PRIS: 60,- DKK.

BEST. NR: ISBN: 87-601-8867-7

GENERELT:

- Dansk veileder for arbeid med funksjonshemmede og seksualitet. Kortfattet (ca 50 sider) og er skrevet med utgangspunkt i et positivt syn på seksualitet i alle livsfaser. Det er lagt stor vekt på at mennesker med nedsatt fysisk eller psykisk funksjonsevne har de samme grunnleggende behov og rettigheter som alle andre – også når det gjelder retten til egen seksualitet. Veilederen tar utgangspunkt i dansk lovgivning og ”dansk praksis” på området. Dette gjenspeiles også i enkelte konkrete forslag til tiltak. Den tar blant annet for seg seksuelle problemer av fysiologisk og psykisk karakter, problemer som følge av medisin, støtte og hjelp til personer uten verbalt språk eller ervervet nedsatt funksjonsevne.

INNHold:

- Veilederen tar for seg seksuelle problemer av fysiologisk og psykisk karakter, problemer som følge av medisin, støtte og hjelp til personer uten verbalt språk eller ervervet nedsatt funksjonsevne.

Norsk veileder er under utarbeidelse høst/vinter 2001.

Veileder for helsepersonell i Norge om kvinnelig omskjæring

Nr. 5-2000 Helsetilsynets veiledningsserie

MÅLGRUPPE: Helsepersonell som kommer i kontakt med kvinner som er omskåret og familier fra land der det er vanlig å omskjære jenter. Også aktuell for barnevern og skole.

BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no

UTGIVER: Statens helsetilsyn

PRIS: 100,-

BEST.NR.: IK 2723

GENERELT:

- Veilederen er et praktisk hjelpemiddel for helsepersonell – dels i forhold til undersøkelse, behandling og rehabilitering av kvinner som er omskåret. Dels når det gjelder hva du skal være oppmerksom på og hvordan du skal forholde deg for å forebygge at jenter omskjæres. Veilederen gir også en grundig innføring i lovverket og belyser kvinnelig omskjæring i et globalt og kulturelt perspektiv.

INNHOOLD:

- Del 1 tar for seg kvinnelig omskjæring i norsk sammenheng. For hvem er dette aktuelt, ulike former for kvinnelig omskjæring – terminologi og hovedpunkter i loven mot omskjæring. Del 2: Kvinner som er omskåret: Råd for samtale og bruk av tolk. Grundig beskrivelse av fremgangsmåte for undersøkelse og behandling – spesielt defibulering og oppfølging under svangerskap og fødsel. Jenter som er i fare for omskjæring: Hvem er de og hva gjør du. Informasjon om taushetsbestemmelsene. Hvert avsnitt har sjekklister. Del 3 inneholder fordypningsstoff – bl.a. internasjonale og kulturelle perspektiver på kvinnelig omskjæring. Del 4: Forslag til opplæring av helsepersonell og til samfunnsarbeid blant flyktninger. Til slutt i veilederen finnes oversikt over aktuell litteratur, nyttige adresser og oversikt samt faglige råd og retningslinjer fra Helsetilsynet

Seksualitet på alvor

MÅLGRUPPE: Helse- og sosialarbeidere
BESTILLES: Bokhandel, Fagbokforlaget
FORFATTERE: M. Johansen, E. M. Thyness, J. Holm
UTGIVER: Fagbokforlaget
SIDER: 185
PRIS: kr. 228,-
BEST. NR: ISBN 82-7674 -353-6

GENERELT:

- Lærebok. Tar opp faglige og etiske problemstillinger knyttet til situasjoner der helse- og sosialarbeidere møter brukernes seksualitet på institusjon. Viktig for fagpersonell som har behandlings- og omsorgsoppgaver i forhold til barn og voksne på institusjon. Egner seg til gruppearbeid ved høyere utdanning i helse- og sosialfag.

INNHOOLD:

- Situasjonsbeskrivelser – eksempler fra hjemmetjenestene, sykehus og institusjoner. Illustrert med historier, dikt og sitater. Tar opp situasjoner med barn, unge, voksne og eldre med ulike sykdommer, fysiske og psykiske funksjonshemninger.
- Faglige, etiske og juridiske perspektiver og diskusjon.
- Studieoppgaver.

Håndbok i prevensjonsveiledning og abortrådgivning for allmennleger

MÅLGRUPPE: Leger i allmennpraksis – helsepersonell med ansvar for rådgivning om prevensjon og svangerskapsavbrudd

BESTILLES: Den norske Lægeforening
tlf.: 23 10 90 00
faks: 23 10 90 10

FORFATTERE: B.I. Nesheim & K.O. Svendsen

UTGIVER: Den norske Lægeforening/
Statens helsetilsyn/RFSU, 1997

SIDER: 43

PRIS: kr. 50,-

BEST. NR: ISBN 82-7674 -353-6

GENERELT:

- Enkel og lett tilgjengelig innføring i de forskjellige prevensjonsmetodene og veiledning i arbeidet med rådgivning om prevensjon og abort. Bygger på prinsippet om hvordan helsetjenesten best mulig kan sikre kvinners selvbestemmelse. Tar også opp etiske og juridiske forhold knyttet til prevensjon og abort. Veilederen er myntet på leger i allmennpraksis, men kan brukes av alle i helsetjenesten med ansvar for prevensjonsveiledning og som oppsøkes av kvinner som ønsker abort.

INNHold:

- Generelle prinsipper for prevensjonsveiledning og abortrådgivning
- Grundig beskrivelse av de ulike prevensjonsmetodene, virkemåte, fordeler, ulemper og kontraindikasjoner.
- Abort. Allmennlegens rolle. Rutiner for henvisning og etterkontroll. Metoder for provosert abort.
- Oversikt over økonomiske støtteordninger for svangerskap, fødsel og barn. Bestemmelser om abort – utdrag fra lov om svangerskapsavbrudd.

Samliv og seksualitet – ressursbok for lærere

MÅLGRUPPE: Lærere på ungdomstrinnet og i videregående opplæring

BESTILLES: Sendes alle landets skoler og helsestasjoner høsten 2001

UTGIVER: Læringscenteret, 2001

tlf.: 23 30 12 00

faks: 23 30 12 99

e-post: ls@ls.no

internett: www.ls.no

SIDER: 256

BEST. NR: ISBN 82-486-0884-0

NYTT I
KATALOGEN

GENERELT:

- Ressursbok for lærere til bruk i undervisningen om samliv og seksualitet, utarbeidet på oppdrag fra Sosial- og helsedepartementet i samarbeid med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.
- Utarbeiding av ressursboken er en del av et større prosjekt som er forankret i Handlingsplanen 1999-2003 for forebygging av uønskede svangerskap og abort. Prosjektet er en oppfølging av St. meld. Nr. 16 (1995-96) og Innst. S. Nr. 231 (1995-96) om erfaringer med lov om svangerskapsbrudd, hvor det ble lagt vekt på at undervisningen om samliv, seksualitet og prevensjon skal styrkes i ungdomsskolen og i videregående opplæring.
- Boken vil fra høsten 2001 også legges ut på Skolenettet (www.skolenettet.no).

INNHold:

- Ressursboken tar sikte på å støtte opp under og styrke bruken av læreplanverket i tilknytning til temaet samliv, seksualitet og prevensjon. Boka er ment som et redskap, for eksempel som inspirasjonskilde og oppslagsverk i planleggingen av undervisningen.
- Boka fremhever seksualitet som en integrert del av menneskelivet og menneskelig samliv, med fokus på verdier, relasjoner, kommunikasjon og former for samliv. Innholdet består av kunnskapsbyggende artikler, konkrete metodiske tips for opplæringen, didaktisk refleksjon og drøfting av sentrale problemstillinger tilknyttet planlegging og oppfølging av opplæringen i tema.

Evaluering av handlingsplan 1995-1998 for forebygging av uønskede svangerskap og abort

MÅLGRUPPE: Offentlige etater, faggrupper som ønsker å sette i gang prosjekter på området

BESTILLES: : Asplan analyse

FORFATTERE: Sidsel Sverdrup og Tormod. K. Lunde

UTGIVER: Asplan analyse

PRIS: kr. 200,-

BEST.NR.: ISBN 82-7261-039-6

NYTT I
KATALOGEN

GENERELT:

- Samlet evaluering av virksomheten i regi av handlingsplan for forebygging av uønskede svangerskap og abort i perioden 1995 - 1998. Gir oversikt over ulike typer tiltak som er gjennomført - blant annet i relasjon til innsatsfeltene i handlingsplanen. Analyse av i hvilken grad tiltakene har vært hensiktsmessige og i hvilken grad målene er oppnådd. Grundig beskrivelse av utvalg og metode. Nyttig for alle som ønsker å sette i gang prosjekter.

INNHold:

- Om handlingsplaner som styringsverktøy og evaluering av handlingsplaner. Analyse av planens teoretiske forankring - informasjon som virkemiddel, programteori. Opplegg og gjennomføring av evalueringen. Analyse av tiltak med resultater fra noen delprosjekter. Analyse av måloppnåelse - undersøkelse om målgrupper og presentasjon av case-studier. Hvert kapittel har en kort oppsummering med drøfting av resultater.

Handlingsplan - Forebygging av uønskt svangerskap og abort 1999–2003

- MÅLGRUPPE:** Alle som arbeider med forebygging av uønskede svangerskap og abort
- BESTILLES:** Statens trykksakekspedisjon,
postboks 8169 Dep, 0034 Oslo
faks: 22 24 27 86
e-post: ste-bestilling@ft.dep.telemax.no
Kan også lastes ned fra: www.odin.dep.no/odin/norsk/publ/handlingsplaner
- UTGIVER:** Sosial- og helsedepartementet i samarbeid med Barne- og familiedepartementet, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Statens helsetilsyn, Statens institutt for folkehelse, 1999
- SIDER:** 54
- PRIS:** Gratis
- BEST.NR.:** I-0952 N

GENERELT:

- Regjeringens virksomhetsplan for perioden 1999–2003 bygger videre på *Handlingsplan for forebygging av uønskede svangerskap og abort 1995–1998*. Denne kan fortsatt bestilles hos Statens helsetilsyn: IK 2483.

INNHOOLD:

- Resultater av arbeidet 1991–1998. Abort - utviklingstendenser etter 1979. Støtteordninger for barnefamilier. Forskning og erfaringer fra Norge og andre land. Mål og målgrupper for virksomheten i perioden. Strategier og innsatsområder. Prioriterte tiltak.

nuss – nyhetsbrev

MÅLGRUPPE: Alle som arbeider med ungdom, samliv og seksualitet

BESTILLES: Statens helsetilsyn
tlf.: 22 24 88 86
faks: 22 24 95 90
e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no

REDAKTØR: Ulla Ollendorff, Statens helsetilsyn

UTGIVER: Statens helsetilsyn

SIDER: 8–12

PRIS: Gratis

BEST. NR: Diverse – se nedenfor

GENERELT:

- Nyhetsbrev, to numre i året. For alle som arbeider med med ungdom, samliv og seksualitet. Forum for informasjon og kommunikasjon mellom prosjekter og fagmiljøer.

INNHOOLD:

- Aktuelt stoff fra forsknings- og praksisfeltet. Nyheter fra konferanser, prosjekter, forsknings- og faglitteratur. Intervjuer og debattstoff. Åpent for innlegg og nytt stoff. Prevensjon, forebygging av uønskede svangerskap, abort og SOS. Temanumre.

NUSS 1/97	IK 2559	Tema: Diverse
NUSS 2/97	IK 2596	Tema: Menn
NUSS 1/98	IK 2645	Tema: Kvinners reproduktive helse
NUSS 1/99	IK 2673	Tema: Funksjonshemmede og seksualitet
NUSS 2/99	IK 2689	Tema: Policynummer
NUSS 1&2/2000	IK 2731	Tema: Innvandrerungdom og seksualitet

Forebygging av uønskede svangerskap og abort

Prosjektkatalog

MÅLGRUPPE: Alle som arbeider med forebygging av uønskede svangerskap og abort

BESTILLES: Statens helsetilsyn

tf.: 22 24 88 86

faks: 22 24 95 90

e-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no

UTGIVER: Statens helsetilsyn, 1999

SIDER: 166

PRIS: Gratis

BEST.NR: IK 2677

GENERELT:

- Katalog over prosjekter i regi av regjeringens handlingsplan for forebygging av uønskede svangerskap og abort i perioden 1995 –1998. Presentasjon av prosjekter og tiltak som har fått midler gjennom handlingsplanen. Katalogen kan være en kilde til inspirasjon for nye prosjektideer.

Ligger også på nettet: www.nuss.no

INNHold:

- Lister ordnet geografisk og tematisk over prosjektene i planperioden. Kort omtale av alle prosjektene. Oversikt over kontaktpersoner, resultater og litteratur.

Barns seksualitet

MÅLGRUPPE: Barnehage- og helsepersonell, småbarnsforeldre

BESTILLES: Pedagogisk Forum

tlf.: 22 19 77 50

faks: 22 19 77 60

www.pedagogiskforum.no

FORFATTER: Thore Langfeldt

UTGIVER: Pedagogisk Forum

PRIS: 165,-

BEST.NR.: ISBN 82-7391-082-2

NYTT I
KATALOGEN

GENERELT:

- Boka gir innblikk i sentrale forhold knyttet til barns seksualitet og seksuelle utvikling. Hva som fremmer barns utvikling av seksuell autonomi - kroppsbevissthet, stolthet og glede over sin seksualitet. Og hva som kan bidra til den - hvordan fordommer og feilinformasjon er med på skape skyld og skam, som kan føre til seksuelle problemer og avvikende seksuell atferd i voksen alder.

INNHOOLD:

- Noen hovedtema er: Barns seksuallfysiologiske utvikling i sped- og småbarnsalder. Barns forhold til kropp og seksualitet, vennskap og kjærlighet. Onani. Seksualitet og språk. Hva er normalt. Seksuelle funksjonsforstyrrelser og avvikende seksuelle uttrykksformer.

INFORMASJONSTELEFONER

SUSS – telefonen

Grønn linje for ungdom om samliv og seksualitet

TELEFON: 800 33 866

ÅPENT: Hver dag hele året (365 dager) fra kl. 15–20.

- Telefonen er gratis fra fasttelefon og man kan være anonym. Alle spørsmål om samliv, seksualitet og prevensjon besvares. Man kan selv velge om man vil snakke med en kvinne eller en mann. Alle har like god trening og kunnskap. Opplyser om hvor man kan få hjelp lokalt.

Telefon for seksuell helse

Rådgivningstelefon om samliv og seksualitet for voksne

TELEFON: 810 02 244

ÅPENT: Mandag til torsdag fra kl. 20–22. Telefonsvarer ellers.

- Kun nærtakst uansett hvor i landet du ringer fra. Inngående råd og veiledning hvis man har problemer eller spørsmål om seksualitet, graviditet, prevensjon og abort. Har oversikt over hvor i nærmiljøet man kan få hjelp.

Informasjonstelefonen om aids

Helsetilsynets informasjonstelefon om hiv og aids

TELEFON: 810 03 200

ÅPENT: Mandag t.o.m. torsdag fra kl. 09–13 og kl. 18–20.

- Kun nærtakst uansett hvor i landet du ringer fra. Innringere kan være anonyme. Helsepersonell gir informasjon og svarer på spørsmål om hiv og aids. Her kan man også bestille plakater, kort og klistremerker om telefonen.

Informasjonstelefon om tvangsekteskap (ORKIS)

Oslo Røde Kors internasjonale senterers informasjonstelefon.

TELEFON: 815 55 201
ÅPENT: Alle hverdager fra 12 – 18

NYTT I
KATALOGEN

- Informasjonstelefonen er et tilbud til ungdom som trues med eller utsettes for tvangsekteskap, og som trenger råd og veiledning eller akutt krisehjelp. Foreldre, lærere, helsearbeidere og andre kan også bruke telefonen som kilde til opplysninger, veiledning om lover og rettigheter, hvilke offentlige etater som har ansvar og hvor det finnes kompetanse og muligheter for bistand.

Homofiles ungdomstelefon

Ungdomsgruppen i LLH-Oslos informasjonstelefon

TELEFON: 810 00 277
ÅPENT: Alle dager hele året fra kl. 16-22. Telefonsvarer ellers.

- Kun nærtakst uansett hvor i landet du ringer fra. Innringere kan være anonyme, og telefonnummeret kommer ikke på telefonregningen. Unge homofile svarer på spørsmål om homofili, forelskelse, identitet og sikrere sex. Informasjon om ungdomsgruppas tilbud og fadderordning.

ADRESSER OG INFORMASJON
– FAGMILJØER OG ORGANISASJONER

Statens helsetilsyn

ADRESSE: Postboks 8128 Dep., 0032 Oslo
TELEFON: 22 24 88 88, sentralbord
E-POST: postmottak@helsetilsynet.dep.no
NETTSTED: www.helsetilsynet.no
BEST.: tlf.: 22 24 88 86, faks: 22 24 95 90
E-POST: trykksak@helsetilsynet.dep.no

- Opplysninger om prosjekter vedrørende ungdom, samliv og seksualitet, forebygging av uønskede svangerskap, prevensjon, SOS og hiv: Ring sentralbordet og man blir satt over til riktig avdeling.

Nyhetsbrev: nuss, se side 92.

SUSS

Senter for ungdom, samliv og seksualitet

ADRESSE: Fjellgata 21, 0566 Oslo
TELEFON: 22 04 62 00
FAKS: 22 04 62 04
E-POST: suss@suss.no

- Spisskompetanse på rådgivning til ungdom om samliv og seksualitet. Råd til fagpersonell. Oversikt over lokale veiledningstilbud i landet. Påtar seg undervisning av fagpersonell. Undervisningsmateriell.
- SUSS-telefonen, se side 96.

SAID – Folkehelse

Seksjon for informasjon og dokumentasjon

ADRESSE: Postboks 4404 Torshov, 0403 Oslo
TELEFON: 22 04 23 89
FAKS: 22 04 23 84
E-POST: aidsinfo@folkehelse.no

- Oversikt over informasjon og forskning om hiv/aids og SOS. Egen oversikt over informasjonsmateriell om hiv og SOS kan bestilles.
Nyhetsbrev: Aidsinfo.

Medisinernes seksualopplysning

- Kan kontaktes for informasjon om ungdom, samliv og seksualitet. Påtar seg lokale undervisningsoppdrag i skole, klubber, ungdomsinstitusjoner og høyskoler.

MSO-Oslo

ADRESSE: Studentpaviljongen, Ullevål sykehus, Kirkevn. 166, 0470 Oslo
TELEFON: 22 46 92 80
TREFFTID: Onsdager kl. 18–20
E-POST: mso-oslo@studmed.uio.no

MSO-Bergen

ADRESSE: Studenthuset Gade, Haukeland sykehus, 5021 Bergen
TELEFON: 55 97 48 75
FAKS: 55 97 58 04
TREFFTID: Onsdager kl. 9-12, 16-18
E-POST: mso@uib.no

MSO-Trondheim

ADRESSE: Postboks 186, Med. tekn. senter, 7005 Trondheim
TELEFON: 73 59 75 16
TREFFTID: Ring og legg igjen beskjed. MSO tar kontakt
E-POST: msotr-h-styret@stud.ntnu.no

MSO-Tromsø

ADRESSE: Stud. post. MH bygget, Universitetet i Tromsø, 9037 Breivika
TELEFON: 77 64 66 88
FAKS: 77 64 66 98
TREFFTID: Onsdager kl. 16.30–19
E-POST: mso@fagmed.uit.no

- Spesielt: Påtar seg undervisning i Troms, Nordland og Finnmark.

Klinikk for seksuell opplysning (KSO)

ADRESSE: Hammerfestgate 1 v/Carl Berners plass i Oslo.

POSTADRESSE: Postboks 6699, Rodeløkka, 0565 Oslo.

TELEFON: 23 22 80 60

FAKS: 23 22 80 61

E-POST: ksexo@online.no

NETTSTED: www.seksuellopplysning.no

- Poliklinikk: Prevensjon, graviditet og SOS. Spisskompetanse på undervisning av ungdomsskoleklasser på ungdomsklinikk/helsestasjon for ungdom. Hospitering. Åpent for konsultasjon mandag t.o.m. torsdag, kl. 16-20.
- Samtaletelefon: 23 22 80 60, alle hverdager kl. 9-15.

Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring (LLH)

ADRESSE: Postboks 6838, St. Olavs plass, 0130 Oslo

TELEFON: 22 36 19 48

FAKS: 22 11 47 45

E-POST: llh@c2i.net

NETTSTED: www.llh.no

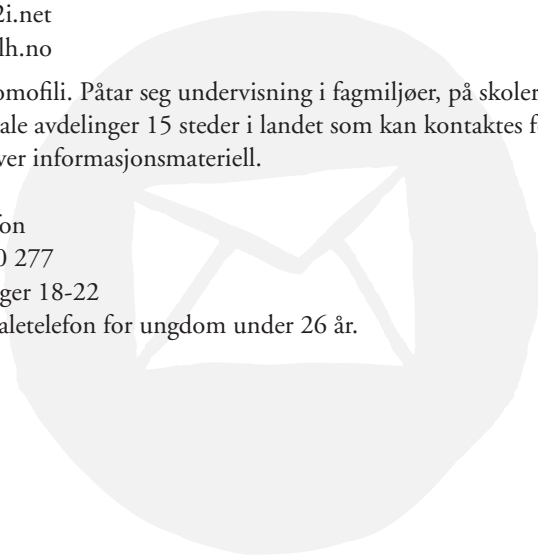
- Spisskompetanse på homofili. Påtar seg undervisning i fagmiljøer, på skoler og arbeidsplasser. Har lokale avdelinger 15 steder i landet som kan kontaktes for råd og veiledning. Oversikt over informasjonsmateriell.

Homofiles ungdomstelefon

TELEFON: 810 00 277

ÅPENT: alle dager 18-22

- Informasjons- og samtaletelefon for ungdom under 26 år.

Rådet for seksualundervisning i Norge (RFSU)

ADRESSE: RFSU Norge, postboks 173, 1540 Vestby
TELEFON: 64 98 51 50
FAKS: 64 95 24 32
E-POST: post@rfsu.no
NETTSTED: www.rfsu.no

RFSU - Sverige

ADRESSE: Box 121 28, S-112 24 Stockholm
TELEFON: 00468 692 07 00
FAKS: 00468 653 08 23
E-POST: info@rfsu.se
NETTSTED: www.rfsu.se

- RFSU Norge: Informasjonsmaterieil - seksualitet og prevensjon. Nettsted med opplysninger og mulighet for bestilling.
- RFSU Sverige: har en egen avdeling for undervisningsmaterieil og hjelpemidler for ulike typer funksjonshemninger. Både utleie og salg. Nettsted med opplysninger og mulighet for online-bestilling.

Institutt for klinisk sexologi og terapi

ADRESSE: Sporveisgt. 8, 0354 Oslo
TELEFON: 22 93 30 30
FAKS: 22 93 30 40
TREFFTID: man.-ons. kl. 10-11 og 12-14
E-POST: langfeldt@sexologi.no
NETTSTED: www.sexologi.no

- Spisskompetanse: terapi - psykisk utviklingshemmede, seksuelle problemer og seksuelle overgripere. Påtar seg undervisning av fagpersonell. Undervisningsmaterieil.

Helseutvalget for homofile

- Helseutvalget arbeider hiv-forbyggende mot målgruppen menn som har sex med menn med hovedvekt på sikrere sex. Informasjonsmateriell, kurs og seminarer for gutter og menn.

Oslo

ADRESSE: Øvre Slottsgt. 29, 0157 Oslo
TELEFON: 23 35 72 00
FAKS: 23 35 72 01
E-POST: oslo@helseutvalget.no
NETTSTED: www.radiator.no

Trondheim

ADRESSE: Olav Tryggvasonsgt. 15, 7011 Trondheim
TELEFON: 73 52 45 57
FAKS: 73 52 45 57
E-POST: trondheim@helseutvalget.no

Habiliteringsjenestene i Norge

Nettverk for funksjonshemmede, seksualitet og samliv

ADRESSE: Habiliteringsteamet for voksne ATT: Grethe Rønvik .
Postboks 3509 - 8092 Bodø.
TELEFON: 75 54 91 80
FAKS: 75 54 91 90
E-POST: post@nfss.nu
NETTSTED: www.nfss.nu

- Et landsdekkende nettverk for habiliteringstjenesten for spørsmål som angår seksualitet og samliv i forhold til mennesker med funksjonshemninger, etablert med fast styre 1999. Adressen og numrene over til Grethe Rønvik, Habiliteringsteamet for voksne i Nordland. Hun kan kontaktes for informasjon om nettverket og opplyse om representantene for den enkelte helseregion.

Olafiapoliklinikken

ADRESSE: Grensen 5-7, 0159 Oslo
TELEFON: 22 08 29 50
FAKS: 22 08 29 90
E-POST: ragnhildsynnove.bakke@ulleva.no
TREFFTID: man. kl. 10–17, tirs. t.o.m. fre. kl. 8–11.

- Poliklinikk uten timebestilling: man. kl. 12-17, tirs. t.o.m. fre. kl. 8-11.
Spisskompetanse på SOS. Undervisning av helsepersonell

Grimstad MPAT institutt

Psykolog E. Almås. Lege E. Benestad

ADRESSE: Storgt. 40/42, 4876 Grimstad
TELEFON: 37 25 81 00
FAKS: 37 25 81 07
E-POST: esben.esther@sexologi.com
elsa.almaas@sexologi.com
NETTSTED www.sexologi.com

- Spisskompetanse på seksualrådgivning/-terapi og seksuelle minoritetsgrupper. Kursing i sexologi av fagpersoner og -miljøer. Råd til fagpersonell m.h.t. spesielle problemer knyttet til kjønn og seksualitet.

Samlivsundervisning VGS

Marie-Anne Ramuz Evensen

ADRESSE: Hiltonvn. 15, 1341 Slependen
TLF./FAKS: 67 54 76 01
FAKS: 67 54 76 61
E-POST: ramuz@c2i.net

- Særlig kompetanse i samlivsundervisning og undervisningsopplegg i videregående skole. Råd til undervisere. Ramuz Evensen utarbeidet nasjonalt valgfag i samliv og seksualitet. Påtar seg undervisning av fagpersonell.

Norsk Filminstitutt

ADRESSE: Dronningensgt. 16, postboks 482 Sentrum, 0105 Oslo
TELEFON: 22 47 45 50, kundeservice
FAKS: 22 47 45 96
BESTILLING: tlf.: 815 00 222
faks: 800 80 028
E-POST: kunder@nfi.no
NETTSTED: www.nfi.no

- Kjøp og leie av undervisningsfilmer om samliv og seksualitet. Nettsted med oversikt over undervisningsopplegg og mulighet for online-bestilling.

Norsk forening for samliv, seksualitet og reproduktiv helse (NSSR)

ADRESSE: KSO, Postboks 6699 Rodeløkka, 0502 Oslo
TELEFON: 23 22 80 60
FAKS: 23 22 80 61
E-POST: nssr@c2i.net

- Formidler kontakt med internasjonale fagmiljøer på området reproduktiv helse. Oversikt over faglitteratur - spesielt ungdoms reproduktive helse.

Høgskolen i Agder

Avdeling for helse- og idrettsfag

ADRESSE: Serviceboks 604, 4809 Arendal
TELEFON: 37 00 40 00
FAKS: 37 00 40 01
NETTSTED: www.hia.no/helid/

NYTT I
KATALOGEN

- Tverrfaglig videreutdanning i sexologi. 20 vekttalls studium delt i to moduler - basal sexologi (10 vekttall) og sexologisk rådgivning (10 vekttall).

Habiliteringstjenesten i Hedmark

ADRESSE: Åkershagan , 2312 Ottestad
TELEFON: 62 57 45 00
FAKS: 62 57 45 01
E-POST: habvohed@online.no
NETTSTED: www.hedmark-f.kommune.no/

- Særlig kompetanse på kurs- og undervisning av psykisk utviklingshemmede. Utvikling av undervisning og kursprogrammer. Tips og råd hos kontaktperson Wenche Fjeld, tlf.: 62 57 85 00

NYTT I
KATALOGEN

Læringscenteret og skolenettet

ADRESSE: Postboks 2924 Tøyen, 0608 Oslo
TELEFON: 23 30 12 00
FAKS: 23 30 12 99
E-POST: ls@ls.no
NETTSTED: Læringscenteret: www.ls.no
Skolenettet: www.skolenettet.no

- Læringscenteret er KUFs kompetansemiljø for utvikling av læremidler til alle skoletrinn. Online oversikt, søk og bestilling av læremidler på nettadressen
- Skolenettet kan brukes av både elever og undervisere. Gir oversikt over aktuelt skolestoff, bl.a. læremidler. Inneholder diskusjonsforum og lenker til andre aktuelle nettstedet også på området samliv og seksualitet.

Primærmedisinsk Verksted

ADRESSE: Sverresg 4 , 0652 Oslo
TELEFON: 23 06 03 80
FAKS: 23 06 03 99
E-POST: postmaster@pmv-senter.org

- Primærmedisinsk Verksted er et senter der fagpersoner og legfolk med migrasjonsbakgrunn samarbeider om helsefremmende og forebyggende arbeid i flerkulturelle miljøer. Åpent for kvinner og menn av alle nasjonaliteter. Somalisk kvinnegruppe og - ungdomsgruppe arbeider spesielt med reproduktiv helse og - rettigheter.

Undervisningstips
Undervisningsopplegg
Bøker og hefter
Småhefter og brosjyrer
Film og video
CD-rom
Spill
Prevensjonsmodeller
Internettsteder
Fag- og metodebøker
Informasjonstelefoner
Adresser

